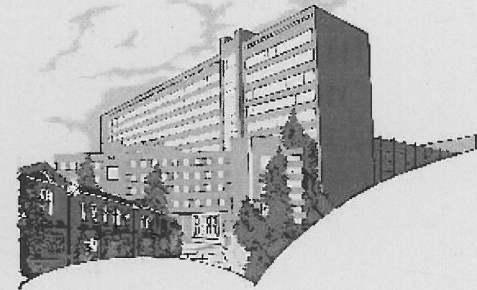

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра природничо-математичних дисциплін та логопедії

Н.М. Борисенко

**Практикум з курсу
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ
«ПРИРОДОЗНАВСТВО»,
«СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЗВО**

Для здобувачів ступеня вищої освіти « магістр »
спеціальності 013 Початкова освіта
денної та заочної форми навчання

Херсон
2018

Навчально-методичне видання

Н.М. Борисенко

**Практикум з курсу
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ
«ПРИРОДОЗНАВСТВО», «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЗВО**

Навчальний посібник

ISBN 978-966-97776-6-9

Редакція автора

Видавництво ТОВ «Борисфен-про»
м. Херсон, вул. Пилипа Орлика, 15
т/ф (0552)42-02-19, 26-29-73
e-mail: borisfen-pro@ukr.net
www. www.borisfen-pro.ks.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавництва, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК №6343 від 08.08.2018

Підписано до друку 21.09.2018 р. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. 4,35. Тираж 100.

Н.М. Борисенко

**Практикум з курсу
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ
«ПРИРОДОЗНАВСТВО»,
«СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО»
В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЗВО**

**Для здобувачів ступеня вищої освіти « магістр »
спеціальності 013 Початкова освіта
денної та заочної форми навчання**

Херсон
2018

Міністерство освіти і науки України
Херсонський державний університет
Кафедра природничо-математичних дисциплін та логопедії

УДК 378.016+37.017.7:373.3

ISBN 978-966-97776-6-9

Автор: Борисенко Н.М.

Практикум з курсу «Методика викладання галузей «Природознавство»,
«Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО» для здобувачів ступеня
вищої освіти «магістр», галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності
013 Початкова освіта, денної та заочної форми навчання. – Херсон:
ТОВ «БОРИСФЕН-ПРО», 2018. – 66 с.

Рецензенти:

Кузьменко В.В. – професор, доктор педагогічних
наук, Комунікальний вищий навчальний заклад
«Херсонська академія неперервної освіти»
Херсонської обласної ради
Сидорович М.М. – професор, доктор педагогічних
наук, Херсонський державний університет.

Рекомендовано до друку Вченою радою Херсонського державного

університету

(протокол № 9 від 26 лютого 2018)

Положено науково-методичною радою Херсонського державного

університету

(протокол № від 21 лютого 2018 р.)

ISBN 978-966-97776-6-9

© Борисенко Н.М.

Самі творці сервісу - Центр Педагогічного коледжу інформатики освіти РН Берн у співпраці з університетом м Майнц і Університетом міста Циттау / Герліц -характеризує цей сервіс так: «LearningApps.org є додатком Web 2.0 для підтримки навчання та процесу викладання за допомогою інтерактивних модулів.

Існуючі модулі можуть бути безпосередньо включені в зміст навчання, а також їх можна змінювати або створювати в оперативному режимі. Метою є також збори інтерактивних блоків і можливість зробити їх загальнодоступним. Такі блоки (так звані додатки або вправи) не включені з цієї причини ні в які програми або конкретні сценарії.

Функції сервісу для зареєстрованих користувачів: - створення і публікація власних розробок на Learningapps; - створення класів класов; - збереження інформації у форматах: SCORM, iBookAuthor Widjet (для iPad), Developer Source; - збереження посилань на створений ресурс; - збереження QR-кода – посилання на завдання.

Сервіс досить простий для самостійного освоєння. Представлена величезна колекція готових вправ, які відносяться до різних категорій предметів. З додатками можна познайомитися, відсортувавши їх, наприклад, за оцінкою користувачів. При реєстрації на сайті, ви можете створювати і свої вправи, подібні наявним. Для цього, під кожним вправою є кнопка "Створити подібний додаток". Всі створені вами додатки, а також вправи, вибрані вами з готових зберігаються в особистому кабінеті.

Застосування скрайбінгу та сторітелінгу як дидактичних інструментів в процесі громадянського виховання тільки набуває застосування в сучасній школі. Детально ознайомитися з питанням та розглянути приклади можна на сторінках наступних посібників:

1. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.
2. Співаковський О.В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі [навч.-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта»] // О.В.Співаковський, Л.Є.Петухова, В.В.Коткова – Херсон: Айлант, 2012. – 386 с.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	5
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
МЕТОДИ НАВЧАННЯ	14
МЕТОДИ КОНТРОЛЮ	15
ЗМІСТОВІ ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	16
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	19
ЛЕКЦІЙНІ ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....	26
ПРАКТИЧНІ ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ	36
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	58

Нове суспільство висуває до освіти нові вимоги, однією з яких є формування особистостей, що спроможні ухвалювати неординарні рішення у швидкозмінній і невизначеній реальності. Модернізація української школи зорієнтована на компетентнісний підхід та результати освіти. Оптимізація професійно-педагогічної підготовки майбутніх фахівців у галузі початкової освіти в сучасних умовах повинна максимально орієнтувати студентів на розвиток особистісних якостей, індивідуальності, критичного мислення, формування світогляду. Курс спрямований на розвиток у студентів творчого мислення, формування компетентцій щодо вирішення різноманітних методичних завдань, що виникають у процесі викладання галузевої «Природознавства», «Суспільствознавства» початкової школи у закладі вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є структура, методи та засоби викладання методик навчання природознавства та суспільствознавства в початковій школі у закладі вищої освіти.

Метою вивчення курсу «Методика викладання галузевої «Природознавства», «Суспільствознавства» в початковій школі у ЗВО» є методична підготовка магістрів до викладання методик природознавства і суспільствознавства початкової школи на факультетах початкового навчання у закладах вищої освіти, формування готовності до пізнавальної та наукової взаємодії із студентами в процесі навчання на основі три-суб'єктних відносин.

Мета і завдання даного курсу тісно пов'язані з освітньо-кваліфікаційними вимогами до викладача методик навчання природознавства та суспільствознавства, який оволодів поглибленими фундаментальними психолого-педагогічними і фаховими знаннями нових інноваційного характеру, набув досвіду застосування та подолання завдань з метою викладання природознавства, суспільствознавства у закладах вищої освіти.

З метою формування професійної компетентності особлива увага приділяється інноваційним методам навчання, що забезпечують комплексне оновлення педагогічного процесу, а саме: комп'ютерній підтримці, впровадженню інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань), моделювання тих ситуацій реальних практич та утруднень що трапляються у професійній діяльності вчителя початкової школи.

Перспективним напрямком модернізації навчально-виховного процесу під час вивчення шкільних предметів є використання мережі Інтернет як надзвичайно потужного інформативного поля. Літання полягає тільки у тому, як об'єднати і систематизувати потрібну для вивчення предмета інформацію, організувати опрацювання цієї інформації на рівнях "учитель-учень", "учень-вчитель" та "учень-учень".

Ефективний учитель просто зобов'язаний постійно відстежувати всі зміни у цій сфері і модернізувати зміст, форми і засоби своєї педагогічної діяльності відповідно до нових реалій і можливостей, які відкриває перед ним науково-технічний прогрес.

Одним з засобів вирішення проблем організації ефективного взаємодії між учасниками навчально-виховного процесу в ході вивчення учнями природознавства та забезпечення доступу до необхідного навчального матеріалу, в т.ч. і того, що необхідний для виконання домашніх завдань з предмету може стати використання хмарних технологій.

LearningApps.org дозволяє зручно і легко створювати електронні інтерактивні вправи. Ця робота можлива зручність, зручність навігації, простота у використанні. При бажанні будь-який вчитель, що має самі мінімальні навички роботи з ПК, може створити свій ресурс – невеличку вправу для пояснення нового матеріалу, для закріплення, тренінгу, контролю, тощо, а також як засіб наочності на уроці. У категорії «Навколишній світ» обравши рівень «Початкова школа» сайт представляє готові блоки завдань, схем, картин та інших засобів наочності з різноманітних тем, які передбачені для вивчення в початковій школі на уроках природознавства. Кожне завдання містить наочний матеріал, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу учнями.

студентів, сприяє формуванню активності, ініціативи, допитливості, розвиває творче мислення, спонукає до самостійних пошуків.

2.Тема:Вимоги до організації праці викладача на кафедрі. Індивідуальний план та графік роботи викладача, структура та зміст

Модуль 2.Теми самостійного опрацювання:

Опрацювання питань: Контрольні заходи у закладі вищої освіти: поточний, проміжний, підсумковий контроль ЗВН студентів. Загальні положення про організацію та проведення атестації змістовних модулів з природознавчих дисциплін. Підсумковий контроль: екзамени, диференційований залік, залік, підсумкові контрольні роботи.

Модуль 3.Теми самостійної роботи.

Опрацювання питань: Класифікація прийомів навчання з методики навчання природознавства та суспільствознавства.

Модуль 4.Теми самостійної роботи.

Опрацювання питання: Аналіз навчальних комп'ютерних програм з освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство».

Інформаційні технології є важливим інструментом поліпшення якості освіти, оскільки дозволяють необмежено урізноманітнювати педагогічні технології, тощо. Застосування інформаційних технологій докорінно змінює ролі місце педагога та студента в системі “викладач – інформаційна система – студент”. Інформаційні навчальні платформи сприяють реалізації індивідуального підходу в освітньому процесі. Використання інформаційних технологій навчання у вищій школі сьогодні має бути зорієнтоване на досягнення стратегічної мети – підготовки у закладах вищої освіти раціонально діючої особистості, здатної до постійного самовдосконалення. Для цього й використовується в навчальному процесі ЗВО новий вид його забезпечення – інформаційно-технологічний.

Викладач методики навчання природознавства має володіти сучасними способами пошуку інформації, вміти адаптувати нові платформи та гаджети в освітній процес. Використання технологій онлайн-навчання, хмарних технологій можливостей платформи GetAClass як освітньої онлайн-платформи, електронних журналів, віртуальних завдань, мультимедіа-видань, flash-, shockwave-ігор, мультимедіа-тренажерів, навчальних мультимедіа-систем; мультимедійних Internet-ресурсів є на часі. Ефективний учитель просто зобов'язаний постійно відстежувати всі зміни у цій сфері і модернізувати зміст, форми і засоби своєї педагогічної діяльності відповідно до нових реалій і можливостей, які відкриває перед ним науково-технічний прогрес.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Організація процесу навчання за нормативними документами у ЗВО. Структура навчання природознавства у закладі вищої освіти. Моделі вищої природничої освіти в Україні та країнах Західної Європи. Кваліфікаційна характеристика випускника ЗВО. Місце природничих дисциплін у підготовці фахівців у галузі початкової освіти.

Система організації освітнього процесу з природознавчих дисциплін у вищій школі. Типи освітнього процесу. Структура освітнього процесу. Поняття змісту природничої освіти, його складові. Стандарти вищої природничої освіти.

Основні нормативні документи, що визначають організацію освітнього процесу в конкретному напрямку освітньої підготовки. Складові змісту освіти: ОПП, структурно-логічна схема підготовки фахівців. Реалізація змісту природознавчої складової вищої освіти за кредитно-трансферною системою навчання.

Навчальний план напряму підготовки «Початкова освіта». Структурно-логічна схема підготовки фахівця початкової ланки освіти та місце в ній природознавчих дисциплін. Графік освітнього процесу. Індивідуальний навчальний план як основа навчання студента.

Типова навчальна і робоча програми. Концентричний і лінійний способи побудови навчальних програм у ЗВО. Робочі програми дисциплін, вимоги до їх складання. Характеристика структури і змісту робочих програм з дисциплін «Методики навчання природознавства», «Людина і світ з методикою навчання». Тематичний план дисципліни.

Зміст природознавчої складової освіти: нормативна та вибіркова частини. Аналіз підручників та програм з методики навчання природознавства з позицій Держстандарту.

Форми організації навчання. Характеристика форм навчання природознавчим дисциплінам у закладах освіти: лекція, практичне заняття, семінари, індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, природничі практики.

Правила структурування навчального матеріалу лекції. Етапи підготовки лекції. Аналіз конспекту лекції за планом.

Вимоги до організації занять з природничих дисциплін. Складання конспекту практичного, семінарського заняття з конкретної теми.

Індивідуальне заняття з методики навчання природознавства. Види індивідуальних навчальних занять, їх обсяг, форми та методи проведення, форми та методи поточного і підсумкового контролю.

Консультація. Курсові проекти. Загальні принципи організації наукової роботи у закладах освіти з природознавчих та суспільствознавчих дисциплін. Форми обміну науковим досвідом: наукові конференції та семінари. Участь студентів у науковій роботі.

Самостійна робота студента з методики навчання природознавства. Самостійна робота студента як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вимоги до організації праці викладача на кафедрі. Індивідуальний план та графік роботи викладача, структура та зміст.

Методи навчання у ЗВО. Класифікація методів навчання природничим дисциплінам: за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), за ступенем пізнавальної самостійності (інструтивно-репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі), за рухом думки (делуکتивні, індуктивні, традиційні).

Словесні методи навчання: пояснення, розповідь (наукова, науково-популярна, описова, художня), бесіда (за призначенням – вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, контрольна, за характером діяльності – репродуктивна, евристична), лекція, робота з підручником (читання тексту, підручника, заучування тексту, перетворення тексту (складання простих і розгорнутих планів, конспектів, тез, порівняльних характеристик вивчування об'єктів, вивш та ін.; складання схем, діаграм, трафіків за текстом підручника); підготовка відповідей на запитання, подані після тексту), робота з науково-популярною літературою (підготовка доповідей, рефератів) тощо.

Візуальні засоби навчання як засіб формування ключових компетентностей. Наочні методи навчання: ілюстрування (натуральні об'єкти, образотворчі засоби наочності), демонстрування (приладів, дослідів, результатів спостереження, аудіовізуальних засобів наочності тощо), самостійне спостереження. Метод опорних схем.

Практичні методи навчання: вправи (підготовчі, вступні, пробні, тренувальні, творчі, контрольні), лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, дослідні роботи. Навчальне середовище вишого навчального закладу.

Методи стимулювання навчальної діяльності студентів. Методи формування пізнавальних інтересів: дискусія, диспут, пізнавальні ігри, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід учнів, метод забезпечення успіху у навчанні. Методи навчання за ступенем самостійності пізнавальної діяльності.

студента та розвиток навичок самостійної роботи. (реферати, конспект, анотація прочитаної догальної літератури з курсів природничого характеру і т. п. курсові роботи, а також дипломні роботи.

Інноваційне навчання у роботі предметних наукових груп; проведення семінарів, секцій, лабораторій; проведення досліджень; роботу в предметних інформативних центрах; написання статей, тез, доповідей, інших публікацій з актуальних питань початкової природничої освіти. Для успішного функціонування і результативної діяльності наукових студентських груп необхідно отримання таких основних організаційних принципів: доцільність, добровільність, широкість, реальність, тематика, різноманітність методів роботи, стабільність складу, врахування інтересів і можливостей студентів, висока наукова кваліфікація і зацікавленість викладача, спадкоємність і формування традицій в роботі, стимулювання, високий теоретичний рівень.

Використовуються під час вивчення курсів природничих дисциплін:

1. Вибір теми дослідження.
2. Самостійний добір наукових літературних джерел (книг, брошур, статей), офіційних документів, відомчих матеріалів з теми та опрацювання їх.
3. Уточнення проблеми (теми) і складання змісту науково-дослідної роботи.
4. Формулювання гіпотези, наукового передбачення, припущення, запропонованого для пояснення будь-яких явищ, процесів, причин, які зумовили певний наслідок.
5. Визначення завдань, які потрібно розв'язувати в процесі роботи.
6. Визначення методології дослідження.
7. Систематизація накопиченого матеріалу відповідно до плану роботи, проведення аналізу наукових праць, практичного досвіду, узагальнення тощо.
8. Статистичне оброблення зібраних при експериментальному дослідженні матеріалів.
9. Складання розширеного плану науково-дослідної роботи відповідно до змісту науково-дослідної роботи.
10. Літературне оформлення результатів дослідження.

Діяльність студентів у проблемних групах має багато спільного із роботою в наукових гуртках.

Робота в проблемних студентських лабораторіях (ПСЛ) охоплює різні види моделювання, вивчення й аналіз реальних документів, програм, ділових ігри, проведення експерименту, створення проектів. Отже, організація навчально-дослідної роботи студентів є важливим чинником підвищення ефективної підготовки майбутнього фахівця тому, що передбачає індивідуалізацію навчання, дає змогу реалізовувати особистісно орієнтоване навчання, розширює обсяг знань, умінь та навичок

Література:

1. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: [навч. посібник] / Т.М.Байбара. - К.: Веселка, 1998. – 334 с.
2. Біда О. Природознавство і сільськогосподарська праця: Методика викладання: [навч. посіб. для студ. пед. ф-тів вищ. навч. закладів та класоводів] / О.А. Біда - К., 2000. – 218 с.

Методичні рекомендації до самостійної роботи

Модуль 1.Теми самостійного опрацювання:

1.Тема: Загальні принципи організації наукової роботи у ЗВО.

Готуючись до відповіді на питання бажано приділити увагу особливостям організації індивідуальної та групової науково-дослідної роботи з актуальних питань природничої освіти.

У закладах вищої освіти України функціонують два основних види НДРС: навчальна науково-дослідна робота, передбачена навчальними планами, і науково-дослідна робота студентів, яка здійснюється під керівництвом професорсько-викладацького складу, здійснюється вона як в індивідуальній, так і в груповій формі.

Навчальна науково-дослідна робота з актуальних питань початкової природничої освіти має за мету такий вид роботи, що є обов'язковим для кожного і охоплює майже всі форми навчальної роботи:

- написання рефератів з конкретної теми у процесі вивчення курсів природничого циклу;
- виконання лабораторних, практичних, семінарських і самостійних завдань, контрольних робіт, які містять елементи проблемного пошуку з актуальних питань початкової природничої освіти;
- виконання нетипових завдань дослідницького характеру;
- розроблення методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів (спостереження, анкетування, бесіда, соціометрія тощо) з актуальних питань курсів природничого характеру;
- підготовку і захист курсових і дипломних робіт, пов'язаних з проблематикою та питаннями курсу.

Вчені В. Гаврилюк, Л. Гусейнова і Т. Ісламишина виокремили можливі рівні самореалізації студентів у навчально-дослідній діяльності:

- а) репродуктивно-стереотипний (розв'язання проблеми здійснюється згідно із засвоєними алгоритмами розмірковувань, діяльності, спілкування).
- б) адаптаційний (студенти виконують навчальне дослідження на основі розробленого викладачем алгоритму).
- в) творчо-рефлексивний (студенти, актуалізуючи свій особистісно-ціннісний, креативний потенціал, виокремлюють сутність проблеми)

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ). Це вид позааудиторної індивідуальної роботи, спрямованої на самостійне вивчення частини програмового матеріалу з природничих дисциплін, систематизацію, поглиблення, узагальнення, закріплення, практичне застосування знань

Взаємозв'язок різних груп методів у процесі навчання. Методичні прийоми як складова частина методу. Класифікація прийомів навчання. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань.Способі організація рефлексії.

Контрольні заходи з природничих дисциплін у ЗВО: поточний, проміжний, підсумковий контроль ЗВН студентів. Загальні положення про організацію та проведення атестації змістовних модулів з природознавчих дисциплін. Підсумковий контроль: екзамени, диференційований залік, залік, підсумкові контрольні роботи. Курсові та випускні роботи з методики навчання природознавства як форми підсумкового звіту студента про індивідуальну наукову роботу. Методи контролю і самоконтролю у навчанні: усний контроль (індивідуальне, фронтальне), письмовий контроль (контрольна робота), тестовий контроль, графічний контроль, програмований контроль, метод практичної перевірки, методи самоконтролю та самооцінки.

Основні принципи складання тестів з природознавчих дисциплін. Види тестів, методика їх використання при різних формах контролю ЗВН студентів.

Поняття про засоби навчання. Поєднання різних засобів навчання. Наочні засоби навчання. Сучасна класифікація навчально-наочних посібників. Зображувальні навчально-наочні посібники (таблиці, схеми, діаграми, опорні конспекти, портрети, фотознімки, моделі, муляжі, дидактичні картки). Методика їх використання. Екранні посібники (діафільми, діапозитиви, кінофільми, відеофільми, комп'ютери). Функції навчально-наочних посібників, та методика їх використання. Навчально-методичне забезпечення природознавчих дисциплін (розкрити на прикладі окремих дисциплін).

Комп'ютеризація навчання. Організація освітнього процесу з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання.

Створення навчальних комп'ютерних засобів, та використання комп'ютерних програм. Врахування при складанні програми вікових особливостей учнів. Організація роботи учнів з друківаними посібниками (підручники, хрестоматії, робочі зошити, довідники та ін.). Комплексне використання засобів навчання природознавства. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи Комп'ютеризація навчання: Хмарні технології як засіб навчання на уроках природознавства. Характеристика можливостей платформи GetAClass як освітньої онлайн-платформи, електронний журнал, віртуальні завдання, мультимедіа-видання, flash-, shockwave-ігри, мультимедіа-тренажери, навчальні мультимедіа-системи; мультимедійні Internet-ресурси. LearningApps.org – безкоштовний

сервіс. Застосування скрайбінгу та сторітелінгу як дидактичних інструментів в процесі промайданського виховання. Аналіз навчальних комп'ютерних програм, он-лайн додатків та сервісів, що можуть бути застосовані в галузях «Супільсьвознавство» та «Природознавство».

Сучасні технології навчання в галузі «Природознавство» та «Супільсьвознавство». Технології особистісно-орієнтованого навчання. Проектне навчання. Технології розвитку критичного мислення майбутнього вчителя. Робота з фреймами. Технології створення інтелект-карт (В.Шталагов, Т.Б'юзен).

Завдання для практичного виконання:

Організація роботи студентів із друкованими посібниками (підручники, хрестоматії, робочі зошити, довідники та ін.). Комплексне використання засобів навчання на лекціях та практичних заняттях галузей «Природознавство» та «Супільсьвознавство».

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма з курсу «Методика викладання галузей «Природознавство», «Супільсьвознавство» в початковій школі у ЗВО» відповідає навчальному плану підготовки спеціалістів рівня вищої освіти «магістр», галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта, денної та заочної форми навчання.

Навчальним планом на вивчення дисципліни відводиться 4,5 кредитів. Підсумковою формою контролю знань є **екзамен**.

Міждисциплінарні зв'язки Для засвоєння модулів студенту потрібні знання з ботаніки, зоології, землезнавства, екології, методики навчання природознавства та курсу «Людина і світ з методикою викладання». Зміст органічно пов'язаний з такими предметами як «Філософія та методологія науки», «Організація і керівництво навчально-виховним процесом у ЗВО», «Методика викладання педагогіки у ЗВО», «Методика викладання дидактики у ЗВО», «Педагогіка і психологія вищої школи»

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Мета курсу: Метою вивчення курсу «Методика викладання галузей «Природознавство», «Супільсьвознавство» в початковій школі у ЗВО» є опанування магістрантами методики викладання природознавчої та суспільсьвознавчої галузей початкової школи на факультетах початкового навчання у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації на основі сформованих методологічних, методичних, культурологічних і природничих

Практична частина:

1. Проаналізуйте зміст дослідів, які передбачені програмами з природознавства в 2,3 і 4 класах. Розподіліть їх на групи за тривалістю виконання.

1. Визначте, які з перелічених дослідів у процесі навчання природознавства об'єктивно можуть бути репродуктивними, а які -- творчими.

2. Розробіть методику репродуктивного дослідів, який проведитиметься демонстраційно і фронтально.

3. Розробіть методику творчого дослідів, який виконуватиметься з різною мірою самостійності учнів.

2. Розробіть детальний конспект уроку (тема на вибір: корупні компанії, Лісок і глина, Корупні компанії, Залізна руда, Корупні компанії, Торф, нафта). З цією метою:

1. складіть логічну схему змісту теми уроку;
2. визначте макроструктуру такого уроку;
3. визначте власне педагогічні цілі та дидактичні цілі (задачі) і підцілі (підадачі) на кожному етапі;
4. виберіть об'єктивно найефективніші методи досягнення дидактичних цілей;
5. виберіть або змоделуйте конкретні методичні прийоми розв'язання дидактичних підадач у структурі кожного методу;

Питання для самоконтролю:

Дайте визначення практичної роботи як методу навчання. Обґрунтуйте його. Чим відрізняється практична робота від дослідів? Поясніть її. Які види практичних робіт використовуються в процесі навчання природознавства? Назвіть ознаки, за якими вони розрізняються. Чому полягає суть дослідів як методу пізнання об'єктів природи та його відмінності від інших спеціальних методів пізнання?

1. Як значення мають дослід в процесі навчання природознавства?

2. Схематично зобразіть і поясніть структуру дослідів.

3. Детально розкрийте методику організації вчителем і виконання учнями всіх етапів дослідів. Чим зумовлені її особливості в початкових класах? Чим пояснюється її варіативність?

4. Назвіть види дослідів, які використовуються у процесі навчання природознавства.

5. За яких умов дослід буде творчим?

6. Який зміст має проблема, якщо способом її розв'язання є дослід?

7. Що спільного між дослідницьким та евристичним дослідом? Чим вони відрізняються?

8. В чому особливості методики організації і проведення навчальних дослідів?

у засвоєнні учнями програмного матеріалу, виробленні умінь і навичок у процесі виконання практичних робіт, підготовці учнів до праці.

Деякі автори не виділяють практичні роботи в самостійний метод учіння, а описують тільки лабораторні досліди. На обов'язкове розмежування цих двох понять неодноразово вказував В.О. Онищук. Практичні роботи, за словами вченого, відрізняються від лабораторних тим, що під час їх проведення учні не змінюють хід явищ, які вивчаються, а тільки фіксують факти спостережень у процесі практичних дій. Кожна практична робота має свою дидактичну ціль і задачі, структуру й методику (технологію).

Отже, практична робота – це навчально-пізнавальна діяльність, у процесі якої учні виконують практичні дії з об'єктами в матеріальній або матеріалізованій формі. При цьому предмети і явища або умови їх існування в природі не змінюються.

У ході виконання практичних робіт учні оволодівають практичними вміннями. Отже, їх основною метою є формування практичних умінь і навичок. Крім того, внаслідок виконання дій з об'єктами в одних випадках здобуваються факти, які є основою формування нових уявлень, понять і встановлення зв'язків, а в інших засвоєні знання виступають засобом здійснення практичної діяльності, тобто знання засвоюються на новому рівні – рівні застосування за зразком і в новій ситуації.

Практична робота, як метод навчання, є способом цілеспрямованої організації практичної навчально-пізнавальної діяльності учнів та керування нею учителем.

Засобом організації практичної роботи є практичне завдання. Ефективність його виконання учнями залежить: а) від чіткого визначення конкретних цілей практичної діяльності; б) відбору необхідних матеріальних об'єктів або їх матеріалізованих форм, приладів чи їх моделей; в) розробки прийомів виконання завдання.

Види практичних робіт визначаються за різними ознаками. Так, оволодіння кожним передбаченим програмою практичним умінням відповідає загальним закономірностям формування. На цій основі будується система практичних знань.

Очікувані результати: студенти вміють виділяти в певній частині змісту(тема, розділ, клас) природознавства елементи практичних робіт, здатні ефективно управляти практичними роботами, дотримуватися техніки безпеки, поставленої мети, стимулювати пізнавальний інтерес учнів в реальних педагогічних умовах навчання природознавству;

Базова термінологія:метод, класифікація методів, практична робота.

знань, формування готовності до пізнавальної та наукової взаємодії зі студентами в процесі навчання на основі три-суб'єктних відносин.

Мета і завдання даного курсу тісно пов'язані з освітньо-кваліфікаційними вимогами до викладача методики навчання природознавства та суспільствознавства, який оволодів поглибленими фундаментальними психолого-педагогічними і фаховими знаннями інноваційного характеру, набув досвіду застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних педагогічних і науково-дослідних завдань у галузях «Природознавство», «Суспільствознавство» у закладах вищої освіти.

1.2.Основними виділені завдання, що забезпечують формування ключових та предметних компетентностей майбутнього вчителя початкових класів, а саме:

Теоретичні – розкриття теоретичних основи методики організації освітнього процесу з викладання природничої та суспільствознавчої галузі початкової школи у вищому навчальному закладі, сучасних досягнень методики навчання природознавства та суспільствознавства, перспективного досвіду їх викладання у закладах вищої освіти різних типів.

Практичні – формування методичних вмінь і навичок із розроблення та проведення різних форм занять та наукової роботи, розвиток самоосвіти та самовдосконалення, формування професійних вмінь опрацювання теоретичного та практичного матеріалу біологічної та суспільствознавчої спрямованості, уміння створювати методичні розробки з різних форм навчальної роботи зі студентами, формування навичок організації дослідницької діяльності.

Прогностичні - стимулювання пошуку інноваційних методик викладання природознавства та курсу «Я у світі» початкової школи, сучасних шляхів формування ключових та предметних компетентностей.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми магістри повинні **знати:**

- концепцію національної освіти на сучасному етапі, принципи гуманізації та гуманітаризації;
- зміст природознавчої та суспільствознавчої складової освіти початкової освіти;
- закономірності та принципи процесу навчання природознавства та суспільствознавства початкової школи у вищому навчальному закладі;
- особливості організації процесу навчання природознавству в ЗВО;
- бути обізнаним в нових педагогічних та інформаційних технологіях навчання та виховання, розуміти педагогічні процеси та явища і

використовувати сучасні наукові методи педагогічних досліджень для удосконалення навчально-виховної роботи;

- методи організації навчально-пізнавальної діяльності з природничих дисциплін у вищому навчальному закладі.

еміти:

- добирати методи і форми навчання відповідно до мети заняття;
- організовувати навчальний процес, виходячи з мети та сутності відображених методів навчання.

- застосовувати новітні педагогічні технології навчання під час викладання «Методики навчання природознавства» та курсу «Людина і світ з методикою навчання»

- визначати компоненти професійно-орієнтованої технології навчання;
- проводити різні види аудиторних занять, організовувати самостійну пізнавальну діяльність студентів на аудиторних заняттях та в позааудиторний час;

- формувати у студентів методичні та предметні компетенції з методик природознавства та суспільствознавства;
- мати потребу і бути готовими теоретично і практично забезпечувати всебічний розвиток особистості, формувати повноцінну особистість з розвиненим почуттям національної гідності, здатну творчо мислити й активно діяти відповідно до положень Всевітньої Декларації прав людини, Конституції і законів України;

- працювати над формуванням екологічної культури, милосердя, виробляти вміння і навички аналізу процесів у суспільстві, відстоювати особисту позицію і аргументувати власні переконання, дотримуючись культурні спількування;

- бути здатним самостійно опанувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з позиції останніх досягнень методики початкової освіти.

З метою формування професійної компетентності особа увага приділяється інноваційним методам навчання, що забезпечують комплексне оновлення педагогічного процесу, а саме: комп'ютерній підтримці, впровадженню інтерактивних методів навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, ситуативному моделюванні, опрацюванні дискусійних питань), моделюванні тих ситуацій реальних протиріч та утруднень що трапляються у професійній діяльності вчителів початкової школи.

Очікуваними результатами засвоєння курсу передбачаємо формування ключових та професійних компетентностей майбутнього викладача початкової освіти, таких як:

Джефферсон, президент США і автор «Декларації незалежності». Пояснить, як ви розумієте слова Томаса Джефферсона, який стверджував: «Майбутнє держави пов'язане з вихованням громадянства». Обґрунтуйте свою відповідь використовуючи прийом «Ірес»: Висловіть свою думку починаючи словами «Я вважаю, що...».

Пояснить, на чому ґрунтуються Ваші думки. Почніть зі слів «Тому що...». Наведіть приклади, додаткові аргументи, факти на підкріплення Вашої позиції: «Наприклад...». Узагальніть свою думку, зробивши висновок: «Таким чином...».

Література:

1. Актуальні питання з громадянської освіти: Збірник матеріалів. 3-4 класи / Упор.: О.Стерба. – Тернопіль: Мандрівечу, 2008. – С. 11-13.
2. Володарська М. О. Усі уроки курсу «Я у світі». 3 клас. – / «Серія «Усі уроки в початковій школі»».
3. Інтернет-ресурси. Електронний підручник «Людина і світ» / Людина і світ: Підручник / Л.В.Уберєвська, В.Г.Кремінь, А.О.Тригемельчук та ін., 2-ге вид., випр.. і доп. –К.: Т-во «Знання», КШП, 2001.-349с.;
5. Електронний конструктор уроку. Я у світі. 3 клас (за підручником Н. М. Бібік). Версія 3.0 Методичний комітетський посібник 35 конспектів усіх уроків до курсу «Я у світі. 3 клас» у форматі doc (Microsoft Word) 35 media-презентацій до усіх уроків у форматі ppt (Microsoft PowerPoint)

Додаток 3.

Зразок оформлення практичного заняття з курсу «Методика навчання природознавства»

Тема 1. Практичні методи навчання природознавства. (2 год.)

План

1. Практичні методи навчання на уроках природознавства.

2. Практична робота, моделювання явищ природи.

3. Дослід і в процесі навчання природознавства.

4. Методика проведення практичних робіт та дослідів на уроках природознавства в початковій школі

Методичні рекомендації: Л.К. Нарочна, Г.В. Ковальчук,

К.Д. Гончарова) про практичну роботу як метод навчання зазначає, що у початковій школі практичні роботи проводять на шкільному подвір'ї, географічному майданчику, навчально-дослідній ділянці. Їх значення полягає

Додаток 2.

Зразок оформлення практичного заняття з курсу «Людина і світ з методикою»

Практичне заняття 1. Завдання навчального предмета «Я у світі»

План

1. Основні завдання громадянської освіти в початковій школі.
2. Зміст галузі «Суспільствознавство» (навчальний предмет «Я у світі») Державного стандарту початкової загальної освіти.

Очікувані результати: студент має навчитися формувати уявлення учнів про відмінність людини від тварини (мислення, мова, праця), про умови росту й розвитку дитини, неповторність кожної людини (зовнішність, поведінка, здібності, характер), про неприпустимість заподіяння будь-якої шкоди собі й іншим, можливості людини, має навчитися розробляти конспекти уроки різних типів теми «Людина як особистість».

Базова термінологія: громадянське виховання, громадянськість, громадянська освіта, громадянин, громадянство, громадянська культура, національне виховання, національна ідея.

Методичні рекомендації:

Використовуючи методичну та наукову літературу (3, 4) опрацювати такі питання:

1. Орієнтовне календарне планування уроків курсу «Я у світі» у 3-му та 4-му класі за новою навчальною програмою.
2. Основні документи, що регламентують роботу вчителя початкових класів в галузі громадянської освіти учнів.
3. Принципи організації роботи з громадянського виховання учнів. Методика конструювання уроку навчальної дисципліни «Я у світі» в початковій школі.
4. Використання програмних засобів навчання на уроках курсу «Я у світі» (конструктор уроків, методичні рекомендації, навчальні програми, започаткування створення власного «банку педагогічних ситуацій» за матеріалами досвіду вчителів, В.Сухомлинського, Ш. Амонашвілі).

Практична частина:

1. За підручниками «Я у світі», методичними посібниками, електронним конструктором уроку скласти конспект уроку «Людина – частина природи і суспільства», добрати оптимальні засоби наочності, продумати прийоми активізації пізнавальної діяльності учнів.
2. Використовуючи прийоми інтерактивного навчання, запропонувати варіанти етапу мотивації уроку з обраної теми.

Творче індивідуальне завдання:

Підготуйте доповідь про життя та духовні досягнення Г.С.Сковороди.

Питання для самоконтролю:

1. Звернімось до цитати: «Здатність до самоуправління в суспільстві не є вродженою. Це результат звички і тривалої підготовки..» (Томас

Вміння вчитися - здатність послідовно і ефективно навчатись та організувати процес самоосвіти та самовдосконалення. Ключові чинники: мотивація, віра у власні можливості у навчанні, вміння використовувати попередній досвід.

Професійна компетентність майбутніх викладачів початкової освіти у галузі громадянського виховання – здатність до здійснення процесу громадянського виховання у межах викладання методики навчального предмету «Я у світі» на основі наявних вмінь, навичок, настанов, емоційного ставлення у відповідності до суспільних вимог і цінностей. Складається з інструментальної (когнітивні, методологічні, технологічні та лінгвістичні здатності), міжособистісної (навички спілкування, соціальна взаємодія та співпраця), системної (поєднання розуміння, сприйнятливості та знань, здатність планування змін для удосконалення систем, розроблення нових систем) предметної, методичної, технологічної компетенцій.

Предметна природознавча компетентність — особистісне утворення, що характеризує здатність розв'язувати доступні соціально і особистісно значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин «людина — природа», наявність високого рівня знань про природу, декларативного (наукові теорії, поняття, факти, закони та ін.) і процедурного змісту (знання методів, принципів і прийоми пізнання), теоретичних основ методики організації освітнього процесу з викладання природничої та суспільствознавчої галузі початкової школи у вищому навчальному закладі, сучасних досягнень методики навчання природничим наукам з урахуванням перспективного досвіду їх викладання у закладах вищої освіти різних типів

Системна компетентність - здатність самостійно опановувати нові знання, критично оцінювати набутий досвід з позицій останніх досягнень методики початкової освітньої здатності до розробки власних шляхів викладання природознавства та курсу «Я у світі» початкової школи здатність до оволодіння науковим мисленням у галузі природничих та суспільствознавчих наук, умінням спостерігати й аналізувати, висувати гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу, здатність адекватно оцінювати навколишню екологічну та соціальну дійсність на основі повноти знань про неї;

Технологічна компетентність - володіння можливостями використання інноваційних педагогічних технологій, основами проектної діяльності в процесі викладання курсів «Людина і світ з методикою викладання» та «Методика навчання природознавства» з метою формування громадянської культури молодших школярів, володіння техніками обрання та створення

необхідних для підтримки навчального процесу IT – засобів; оптимальне використання технологічних знань в процесі формування промислових культур, використання технологічних педагогічних методів до здійснення процесу підготовки майбутніх вчителів початкової школи у галузі «Природознавство», та «Суспільствознавство», стимулювання пошків власних шляхів викладання природознавства та курсу «Я у світі» початкової школи.

Міжособистісна компетентність - здатність будувати ефективні комунікативні дії в різних ситуаціях, уміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок. Здатність працювати над формуванням власної екологічної та промислової культури; здатність знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведалку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, сенсом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на суспільні норми. Здатність до аналізу процесів у суспільстві, здатність відстоювати особисту позицію і аргументувати власні переконання; дотримуючись культурні спілкування;

Інформаційна компетентність. Пошук, збір та перетворення інформації та її критичне та систематичне використання; використання інформації для створення та розуміння складної інформації, вміння знаходити інформацію та послуги в Інтернеті, їх пошук та вміння ними користуватися, розуміння значення інформаційних технологій в особистому, соціальному та професійному житті, критичне сприйняття інтерактивних засобів масової інформації, розуміння потенційних загроз дослідницька компетентність – передбачає оволодіння науковим мисленням, умінням спостерігати й аналізувати, висування гіпотези для вирішення спірних питань, виконувати дослідницьку роботу, аналізувати наукову літературу.

Пізнавально-інтелектуальна компетентність – сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, ставлень, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову, евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників освітнього процесу, приймати рішення.

Протистична компетентність – вміння визначити напрямки своєї діяльності, її конкретні цілі і завдання на кожному етапі виховної роботи, і передбачати кінцевий результат.

Таким чином, метод включає в себе ряд прийомів, але сам він не є їх простою сумою. Прийоми визначають своєрідність методів роботи вчителя й учнів, надають індивідуальний характер їх діяльності. Наведено приклади деяких сучасних прийомів навчання, що є оптимальними на уроках курсу «Я у світі» початкової школи. Овою яким елементом уроку «Я у світі» є створення позитивної робочої атмосфери, започаткування правди для учнів, різноманітних способів стимулювання їх праездатності. Для позбавлення учнів від емоційних затисків на початку уроку і під час його проведення доречно використовувати «три-крилоами» (дві правди, одна неправда, сніжний ком), «три-розминки» (казка), на початку уроку пропонуються завдання що розв'язують тільки з опорою на життєвий досвід, логічність, кмітливість. Для перевірки домашнього завдання доречно використовувати роботу в парах, прийом «Акваріум», під час опанування новими знаннями корисним є застосування колективних методів навчання, вивчення матеріалу у групі.

компетентнісного підходу створює умови для формування внутрішньої мотивації навчання. При цьому чинниками, які позитивно впливають на формування мотивації, є:

– практична спрямованість мети уроку як особисто значущої, важливої для кожного;

– використання в процесі навчання наявного життєвого досвіду учнів, їхніх повсякденних спостережень, досвіду практичної діяльності;

– зв'язок навчального матеріалу з повсякденним життям людини, явищами, які відбуваються в довкіллі;

– використання результатів навчання в практичній діяльності людини.

Важливим інструментом реалізації завдань громадянської освіти є педагогічна технологія – один із спеціальних напрямків педагогічної науки (прикладна педагогіка), покликаний забезпечити досягнення певних завдань, підвищувати ефективність навчально-виховного рівня, гарантувати його високий рівень.

Головним критерієм оцінки педагогічної технології є її ефективність та результативність. В залежності від мети розрізняють такі види технологій, як технології навчання, технології виховання, технології розвитку. В залежності від ідеї: інтерактивну, ігрову, модульну, біоадекватну, інтегральну, особистісно зорієнтовану, розвитку критичного мислення, проектну, розвивальну та ін.

Метод навчання виступає способом діяльності вчителя, який навчає, та організації навчальної роботи учнів щодо вирішення таких дидактичних завдань:

– оволодіння теоретичною та світоглядно-моральною стороною матеріалу, що вивчається;

– вироблення вмінь та навичок щодо застосування одержаних знань на практиці;

– перевірка й оцінка навчальних досягнень учнів тощо.

Саме для вирішення кожного з перелічених завдань використовуються певні методи.

Приєм навчання – це складова частина або окрема ланка методу навчання, тобто певне поняття по відношенню до загального поняття «метод». Розмежування понять «метод» і «приєм» дуже мобільні і мінливі. Кожен метод навчання складається з певних елементів (частин, прийомів). З допомогою прийому не вирішується повністю педагогічне або навчальне завдання, а лише тільки його етап, певна його частина. Методи навчання і методичні прийоми можуть мінятися місцями, замінювати один одного в конкретних педагогічних ситуаціях. Одні й ті ж методичні прийоми можуть бути використані в різних методах. І навпаки, один і той самий метод у різних учителів може включати різні прийоми.

В одних ситуаціях метод виступає як самостійний шлях вирішення педагогічного завдання, в інших – як прийом, який має окреме призначення. Наприклад, якщо учитель повідомляє нові знання словесним методом (пояснення, розповідь, бесіда), в процесі якого іноді демонструє наочні

Організаторська компетентність – це вміння залучати студентів до певної роботи і співробітництво з ними в досягненні поставленої мети.

Стимулююча компетентність – передбачає глибокі знання предмета, ерудицію, моральну культуру, гуманне ставлення до студентів, любов і повагу, теплоту і турботу, щирість у ставленні оточення.

Оцінно-контрольна компетентність – це вміння викладача здійснювати зворотній зв'язок у своїй роботі. Під час оцінювання і контролю він може побачити не тільки досягнення у своїй роботі і роботі учнів, а і причини не доопрацювань, зривів, невдач. Отримана інформація дасть змогу провести корекцію в діяльності з навчання і виховання, а також використовувати нові ефективні засоби і методи.

Аналітична компетентність – це вміння викладача аналізувати завершену справу: компетентність охоплює вміння викладача адекватно оцінити власні здібності, можливості, рівень домагань, психологічні особливості; вибрати найефективніший варіант поведінки в тій чи іншій ситуації; регулювати власні емоційні стани, долати критичні педагогічні ситуації тощо.

Соціальна компетентність – це здатність педагога адекватно оцінювати навколишню дійсність на основі повноти знань про неї, які дають змогу зрозуміти основну закономірність соціальної ситуації, уміння знаходити інформацію в невизначеній ситуації й упевнено будувати свою поведінку для досягнення балансу між своїми потребами, очікуванням, смыслом життя і вимогами соціальної дійсності, уміння задовольняти бажання, спираючись на норми.

Громадянська компетентність це розвиток, у майбутніх спеціалістів, здатностей бути громадянином, який володіє демократичною, громадянською культурою, усвідомлює цінності свободи, прав людини, відповідальності, готовий до компетентної участі у громадському житті.

Комунікативна компетентність – це вміння педагога будувати ефективні комунікативні дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії, це знання фахівцем закономірностей різних форм спілкування і правил поведінки в різних ситуаціях, уміння сформулювати тактичний план і реалізувати його на основі соціальних навичок.

Рефлексивна компетентність – професійна якість особистості, яка дає можливість найефективніше й адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізацію рефлексивної здатності, що забезпечує процес розвитку та саморозвитку, сприяє творчому підходу до професійної діяльності, досягненню її максимальної ефективності й результативності.

Після вивчення навчальної дисципліни магістр має набути такий досвід у сфері **комунікації**:

-отримувати, аналізувати й використовувати у педагогічній діяльності інформацію щодо екологічного стану і екологічних наслідків втручання людини у довкілля;

-здатність до пошуку шляхів вирішення складних практичних проблем у педагогічній сфері, які стосуються певних екологічних проблем;

Після вивчення навчальних дисциплін магістр має набути такі якості у сфері **автономності та відповідальності**:

-вміння отримувати, аналізувати і з високим рівнем відповідальності застосовувати екологічну інформацію у процесі розробки і управління процесом екологічного виховання майбутніх вчителів та вихователів.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення дисципліни передбачає комплексне використання різноманітних методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів та методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця з

урахуванням індивідуальних особливостей учасників навчального процесу й спілкування. Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час викладання навчальних дисциплін передбачено використання таких навчальних технологій та дидактичних методів, як проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-методи.

З метою формування природознавчої та промислової компетентності широко впроваджуються інноваційні методи навчання, що забезпечують комплексне оновлення традиційного педагогічного процесу, а саме, комп'ютерна підтримка навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання (робота в групах, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, тощо, моделювання тих ситуацій реальних протиріч та утруднень що трапляються у професійній діяльності вчителів початкової школи.

Проблемні лекції мають сприяти розвитку логічного мислення у студентів. На таких лекціях зазвичай розглядається не більше трьох ключових понять, зазвичай таких, які не відображені в підручниках або суперечливі. Також треба виділяти загальні висновки з проблем, які розглянуто на лекціях. Під час лекцій має сенс роздавати студентам друкований матеріал, що сприяє засвоєнню головних висновків даної теми. Можна також давати студентам питання для самостійного обмірковування,

Дуже часто дорослі не приділяють належної уваги деяким етапам. Їм

здається, що дитина сама має знати або здогадуватися про переживання інших людей. Лише сформувавши емоційне ставлення дитини, ми можемо перейти до переконання.

На основі аналізу педагогічної літератури, з метою узагальнення напрямів промислової освіти відповідно до змістових ліній державних стандартів загальної початкової освіти, пропонуємо карту систематизації та накопичення інформаційних ресурсів, яка допомагає організувати вчителю роботу щодо формування промислової компетентності молодших школярів (рис. 1.):

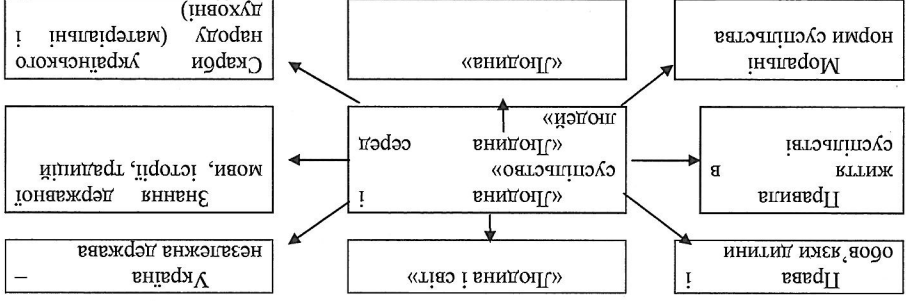

Рис. 1. Таблиця систематизації та накопичення інформаційних ресурсів відповідно до змістових ліній державних стандартів

Упровадження компетентного підходу передбачає появу нового етапу року, а саме визначення наявного рівня компетентності, який полягає в актуалізації життєвого досвіду учнів, під яким розуміються всі обставини повсякденного життя, що впливають на людину та з якими вона взаємодіє.

Серед форм навчання найменш розглятаваним з погляду компетентного підходу визнається поширена фронтальна форма навчання, як така, що не забезпечує належної активності учнів. Негативним фронтального навчання є відсутність диференціації, неможливість урахування різного ступеня підготовки, наявної бази знань, психологічних характеристик завданням формування компетентностей учнів визнається індивідуальна форма навчання, яка сприяє становленню самостійності, активності, відповідальності, проте не забезпечує спілкування між учнями. Негативки фронтального та індивідуального навчання компенсуються груповою формою навчання, яка, окрім інших переваг, є найбільш відповідний професійній діяльності людини.

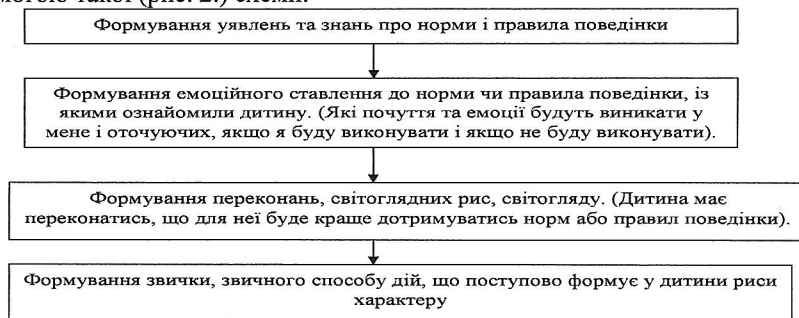
Оскільки центром усієї освітньої системи в педагогічних технологіях є індивідуальність дитини, то акцент бажано робити на індивідуалізації і диференціації навчального процесу. Початковим пунктом, що визначає завдання та методику проведення будь-якого уроку промислової освіти, є розкриття промислових цінностей із урахуванням індивідуальних особливостей і можливостей кожного учня. Логіч визначається структура, в якій ці можливості оптимально здійснюватимуться. Упровадження

- забезпечувати виявлення змісту власного досвіду учня;
- виклад знань у підручнику (вчителем) має бути направлений не лише на розширення їх обсягу, структурування, інтеграцію, узагальнення предметного змісту, але й на збагачення наявного досвіду кожного учня;
- формування ціннісних орієнтацій має відбуватися з урахуванням диалогічного принципу (уявлення про ціннісні оцінки формується на порівнянні диалогічних пар цінностей: добро-зло, щедрість-жадібність, і т.ін.).
- під час навчання необхідно постійно узгоджувати досвід учня зі змістом знань, які пропонуються;
- активне стимулювання учня до самооцінювальної освітньої діяльності повинне забезпечувати йому можливість самоосвіти, саморозвитку, самовираження під час оволодіння знаннями;
- навчальний матеріал повинен бути організований так, щоб учень мав можливість вибору при виконанні завдань, розв'язанні задач (створення колізійних ситуацій);
- необхідно стимулювати учнів до самостійного вибору і використанню найбільш значущих для них способів опрацювання навчального матеріалу;
- освітній матеріал повинен забезпечувати реалізацію рефлексії, як оцінки суб'єктної діяльності.

Перелічені умови реалізуються в різноманітних педагогічних технологіях. При цьому обов'язково враховуються індивідуальна вибірковість учня до змісту, вигляду та форми навчального матеріалу, його мотивація, прагнення використовувати отримані знання самостійно, за власною ініціативою, в ситуаціях, не заданих навчанням.

Для того, щоб дитина навчилася дотримуватися правил поведінки і соціальних вимог можна примусити її робити так, як вимагають дорослі, сформувати у дитини свідоме ставлення до норм поведінки, поєднати самостійність, ініціативу дитини з вимогливістю до неї і допомогою їй.

Перший шлях найменш перспективний. Тому що після того, як зникає дорослий, який висував вимогу, дитина намагається зробити протилежне до того, що її примушували робити. Два наступні шляхи можна зобразити за допомогою такої (рис. 2.) схеми:

на які лектор частіше відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів. Такий метод змушує магістрів більш активно аналізувати проблеми та шукати правильні відповіді.

Робота в малих групах має на меті активізацію процесу навчання на семінарських заняттях. Застосування цього методу створює можливості для участі кожного магістра в роботі за темою заняття, під час якої оптимально комбінуються індивідуальні якості студента та його здатність доповняти своїми якостями інших. Така робота дає можливість студентам отримати певний досвід соціального спілкування та спільного досвіду.

Семінари-дискусії передбачають активний обмін думками і поглядами учасників з приводу обговорюваної проблеми та її окремих аспектів. Такі семінари розвивають самостійність мислення у студентів і здатність до аналізу даної інформації, формують певний світогляд, виробляють вміння формулювати думки, висловлювати їх та аргументувати в ході подальшої дискусії, а також оцінювати думки та пропозиції інших.

Мозкові атаки як метод частіше застосовується для рішення невідкладних завдань; його сутність – висловити та обговорити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений час і відібрати найкращу або найефективнішу (оптимальну) пропозицію для подальших дій.

Кейс-метод або **метод аналізу конкретних ситуацій** дає змогу максимально наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності у конкретних ситуаціях

Засоби діагностики успішності навчання: комплексне використання різноманітних засобів діагностики (самостійні роботи, тестування, проведення фрагментів уроків) та методів організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності студентів, методів стимулювання і мотивації їх навчання, що сприяють розвитку творчих засад особистості майбутнього фахівця початкової освіти.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості.

Використовуються методи усного і письмового контролю, що мають сприяти підвищенню мотивації студентів-майбутніх фахівців до навчально-пізнавальної діяльності: відповіді на практичних заняттях, наукові есе, групові проекти або презентації, тестові завдання, володіння інформаційним ресурсом «Зелений пакет» (комплект навчально-методичних матеріалів з питань довілля і сталого розвитку).

Зразок оформлення лекційного заняття з курсу

Лекція 5. ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ**В РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАНЬ КУРСУ «Я У СВІТІ»****План**

1. Особливості структури та змісту уроків курсу громадянської освіти, особливості.

2. Освітні та виховні технології в реалізації завдань курсу.

3. Основні умови виховання толерантності та інформативної культури на уроках «Я у світі».

Рекомендована література:

1. Актуальні питання з громадянської освіти: Збірник матеріалів. 3-4 класи / Упор.: О.Стебна. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 144с.

2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 176 с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).

3. Інноваційні технології в початковій школі / Упорядник О.Кондратюк.- К.: Пік, 2008.-112с. – (Бібліотека шкільного світу).

4. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів та методистів початкового навчання / О.Я.Савченко. –2-ге вид., доповн., переробл. – К.: Богдана А.М., 209.-226 с.

Уроки курсу «Я у світі» мають сприяти формуванню в учнів високого рівня громадянської компетентності, навичок та шаблонів правильної соціальної поведінки. Змістова лінія «Людина» передбачає таких тем, як, «Людина – частина природи і суспільства», «Розвиток людини протягом життя», «Вчимось вчитися», «Людське «Я», «Зовнішність людини», «Вияви характеру». В процесі вивчення цих тем учень має оволодіти прийомами планування робочого часу, тренування уваги, зосередженості, котрі необхідні для досягнення успіху, (чесність, доброта, шестірість, працьовитість тощо), прагнення до самостійності, навчання як складова життєвого успіху, оволодіти прийомами запам'ятовування, виявляє інтерес до своєї зовнішності, прагне до акуратності; до самовиховання; розпізнає вчинки; дає оцінку виявам характеру; наводить приклади успіху людини залежно від її поведінки.

Все це формулює ряд вимог щодо змісту та основних засад проведення уроку з навчального предмету «Я у світі». Щодо змісту уроку вчителів необхідно визначити загальнокультурну значущість теми, інтегрованість змісту, відповідність мотивації завданням уроку та рефлексивному етапу. Урок повинен мати розумілу для всіх логіку, бути структурованим, унаочненим, домінантним має бути діяльнісний підхід, наявність технологічних прийомів навчання. Подання навчального матеріалу (характер його подання) на уроках курсу «Я у світі» має:

ЗМІСТОВІ ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ**«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ «ПРИРОДОЗНАВСТВО», «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЗВО.**

Змістовий модуль 1. Структура вищої екологічної та громадянської освіти майбутнього вчителя початкових класів

Тема лекції:

Тема.1. Характеристика основних моделей вищої екологічної та громадянської освіти в Україні та світі.

Тема.2. Зміст екологічної складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи.

Тема.3. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Методика навчання природознавства»

Тема.4. Зміст суспільствознавчої складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи.

Тема.5. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Людина і світ з методикою навчання».

Тема практичних занять:

Тема.1. Характеристика основних моделей вищої екологічної та громадянської освіти в Україні та світі

Тема.2. Зміст екологічної складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи

Тема.3. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Методика навчання природознавства»

Тема.4. Зміст суспільствознавчої складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи

Тема.5. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Людина і світ з методикою навчання».

Тема самостійного опрацювання:

1. Тема: Загальні принципи організації наукової роботи у ЗВО

2. Тема: Вимоги до організації праці викладача на кафедрі. Індивідуальний план та графік роботи викладача, структура та зміст

Контроль навчальних досягнень з теми**Виконання тестових завдань****Змістовий модуль 2. Форми викладання освітніх галузей «ПРИРОДОЗНАВСТВО», «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО» в початковій школі у ЗВО****Тема лекції:**

Тема.6. Характеристика форм навчання природознавчим дисциплінам. Тема.7. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з методики навчання природознавства.

Генеральною Асамблеєю ООН 20 листопада... 4. Декларація про права дитини прийнята Генеральною Асамблеєю ООН :	в).у 1989 році; г).у 1959 році.
---	--

1а.2б.3в.4г.

8. Оберіть з графі «Б» визначення, що розкриває зміст поняття з графі «А».

А	Б
1. Світ 2. Релігія 3. Міфологія 4. Світорозуміння	а) пізнавально-інтелектуальна сторона світогляду; б) єдність об'єктивної дійсності (природи і суспільства) і дійсності людських сутнісних сил; в) віра в існування надприродних сил і їх роль у створенні світу і життя людини; г) образно-фантастичне розуміння світу, що ґрунтується на обожненні сил природи.

9. Оберіть з графі «Б» визначення, що розкриває зміст поняття з графі «А».

А	Б
1. «Декларація...» 2. «Конвенція...» 3. «Конституція...» 4. «Угода про асоціацію...»	а) закон прийнятий на рівні держави; б) заява про наміри; в) закон прийнятий на рівні декількох держав; г) угода про дотримання певних положень, правил, тими хто її підписав.

1б,2г,3в,4

10. Назвіть основні права дитини :

Відповідь: _____

11. Назвіть основні технологічні прийоми навчання, які доцільно використовувати на уроках суспільствознавства у 3-4 кл.

Відповідь: _____

12. Дайте визначення поняттю „громадянське виховання”:

Відповідь: _____

13. Дайте визначення поняттю „Громадянське суспільство”:

Відповідь: _____

14. Сформулюйте основні положення що є притаманними поняттю «менталітет»:

Відповідь: _____

Тема.8. Характеристика форм навчання суспільствознавчим дисциплінам.

Тема.9. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з суспільствознавства.

Тема.10. Самостійна робота студента з методики навчання природознавства.

Тема.11. Самостійна робота студента з освітньої галузі «Суспільствознавство».

Теми практичних занять

Тема.6. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з методики навчання природознавства (4год.).

Тема.7. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з суспільствознавства.

Тема.8. Самостійна робота студента з методики навчання природознавства.

Тема.9. Самостійна робота студента з освітньої галузі «Суспільствознавство».

Теми самостійного опрацювання:

Опрацювання питань: Контрольні заходи у закладі вищої освіти: поточний, проміжний, підсумковий контроль ЗВН студентів. Загальні положення про організацію та проведення атестації змістовних модулів з природознавчих дисциплін. Підсумковий контроль: екзамени, диференційований залік, залік, підсумкові контрольні роботи.

Контроль навчальних досягнень з теми.

Змістовий модуль 3.Методи викладання освітніх галузей «Природознавство»,«Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО

Теми лекцій:

Тема.12. Класифікація методів навчання у ЗВО.

Тема.13. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з природничих дисциплін у ЗВО.

Тема.14. Практичні методи навчання: природнича практика.

Тема.15. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів.

Теми практичних занять

Тема.10. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з природничих дисциплін у ЗВО.

Тема.11. Практичні методи навчання: природнича практика.

Тема.12. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів.

Теми самостійного опрацювання:

Опрацювання питань: Класифікація прийомів навчання з методики навчання природознавства та суспільствознавства.

Контроль навчальних досягнень з теми.

Змістовий модуль 4. Технології навчання природничим та суспільствознавчим дисциплінам у ЗВО

Тема лекції:

- Тема.12. Сучасні технології навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство».
- Тема.13. Особисто-орієнтоване навчання.
- Тема.14. Проектне навчання.
- Тема.15. Технології розвитку мислення майбутнього вчителя.
- Тема.16. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи.
- Тема практичних занять**
- Тема.13. Особисто-орієнтоване навчання.
- Тема.14. Проектне навчання.
- Тема.15. Технології розвитку мислення майбутнього вчителя.
- Тема.16. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи.
- Модуль самостійної роботи.**
- Опрацювання питань:** Аналіз навчальних комп'ютерних програм з освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство».
- Контроль навчальних досягнень з теми.**

5. Приведіть у відповідності змістові лінії освітньої галузі «Природознавство» Державного стандарту та їх зміст:

А	Б
1. Україна на планеті Земля. 2. Об'єкти природи Землі; рух Землі навколо осі і навколо Сонця, про материки і океани, особливості їх природи, населення Землі; орієнтуватися на місцевості; працювати з планом, глобусом і картами. 3. Земля планета 4. уявлення про пілісність природи, про добу та сезонні зміни у природі; причини їх періодичності; 5. встановлювати найпростіші взаємозв'язки в неживій і живій природі, між організмами і навколишнім середовищем, між природними умовами на певній території та господарською діяльністю людини; 6. уявлення про природу, її складові, тіла, речовини, їх властивості; про різноманітність живих організмів, особливості їх будови, росту, розвитку, процесів життєдіяльності та поведінки, про значення живих організмів у природі; про перетворення і збереження речовин і сонячної енергії у природі, про теплові процеси та енергоносії; про організм людини як єдине ціле; 7. розташування природних зон на території України, особливості їх природних умов, рослинного і тваринного світу, розташування України на глобусі, карті світу, півкуглі і Європи.	

Іт.2в.3а.4б.

А	Б
1. О.Я.Герд а) «Предметний метод навчання»(1907)	
2. В.П.Вахтеров б) «Нариси природничої історії»(1786);	
3. Л.К.Нарочна в) «Методика навчання природознавства»;	
4. В.Ф.Зуєв г) «Предметні уроки у початковій школі»(1863).	

6. Приведіть у відповідності імена вчених та їх наукових доробків .

Іт.2а.3в.4б.

А	Б
1. Загальна Декларація прав людини була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН ...	а) у 1048;
2. Акт проголошення незалежності України... 3. Конвенція ООН про права дитини прийнята	б) у 1991;

7. Оберіть з графи «Б» дату, що відповідає поняттю з графи «А».

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

для перевірки навчальних досягнень здобувачів рівня вищої освіти «магістр»

1. Виберіть твердження, яке найточніше відповідає визначенню терміна «екологічне виховання»:

- а) неперервний процес самоосвіти, спрямований на формування ціннісних орієнтацій по відношенню до природи;
- б) цілеспрямований вплив на особистість на всіх етапах її життя за допомогою розгорнутої системи засобів та методів, що має на меті формування екологічної культури;
- в) неперервний процес навчання, спрямований на формування знань щодо збереження навколишнього природного середовища;
- г) неперервний процес навчання, самоосвіти, спрямований на формування спеціальних знань щодо збереження навколишнього середовища і природокористування, реалізованих в екологічно грамотній діяльності.

2. Оберіть найбільш точне визначення «рефлексія в екологічній діяльності передбачає...»:

- а) здатність людини до самопізнання, вміння аналізувати власні дії, вчинки, мотиви і зіставляти їх з екологічно значущими цінностями, а також з діями та вчинками інших;
- б) педагогічний прийом, направлений досягнення на формування дослідницької компетентності;
- в) спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що має на меті створення комфортних умов навчання;
- г) процес створення педагогічної ситуації, запрограмованої на успіх.

3. Визначте, який тип пізнавальних завдань використовується у випадку «накреслити схему на основі прочитаного...»:

- а) використання аналогії як засобу перенесення способу дії, класифікація предметів і явищ навколишнього середовища;
- б) сортування навчального матеріалу за завданням учителя;
- в) виділення головного, сортування навчального матеріалу за завданням учителя;
- г) інтеграція знань та фактів.

4. Приведіть у відповідності імена вчених та їх внеску у методику навчання природознавства :

А	Б
1. О.Я. Герд ...	а) запровадив інтегровані уроки з пріоритетом природознавчої лінії; б) засновник методики навчання природознавства як науки; в) автор першого підручника з природознавства ; г) розробляв методику вивчення рідної мови та висловив низку ідей щодо методики навчання природознавства .
2. В.О. Сухомлинський..	
3. В.Ф. Зуев ...	
4. К.Д. Ушинський... :	

1б.2а.3в.4г.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів [монографія] / Б.М. Андрієвський, Л.Є. Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.
3. Байбара Т.М. Методика навчання природознавства в початкових класах: [навч. посібник] / Т.М. Байбара. – К.: Веселка, 1998. – 334 с.
4. Біда О.А. Методика вивчення курсу «Я і Україна» з основами сільськогосподарської праці. [навч. посібник для студентів] / Олена Анатоліївна Біда – К.: Освіта 2003. – 432с.
5. Біда О.А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Біда Олена Анатоліївна - Умань, 2003. – С. 395-432.
6. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М. Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186
7. Борисенко Н.М. Основні напрями теорії та технології природничо-математичної освіти у початковій школі. [навч.-метод. рекомендації] / Н.М. Борисенко, Л.А. Сухіна /- Херсон: Айлант, 2010.- С.42-60.
8. Борисенко Н.М. Формування екоцентричного світогляду майбутніх вчителів початкових класів [навч.-метод. рекомендації] / Н.М. Борисенко.– Херсон: Айлант, 2005. – 48с
9. Борисенко Н.М., Інтеграція природничо-математичних знань у початковій школі [навч.-метод. посібник] / Сухіна Л.А., Саган О.В., Н.М. Борисенко. – Херсон: Вид-во ХДУ, 2006.-76с.
10. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури./ С.С. Вітвицька – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
11. Денисенко В.В. Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. [навч.-метод. рекомендації] / В.В. Денисенко.- Херсон: Айлант, 2016. – 56 с.
12. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: [навч. посібник.] / І.М. Дичківська - К.: Академвидав, 2004. – 352 с.
13. Загальна методика навчання біології: [навч. посібник]. / І.В. Мороз, А.В. Степанюк, О.Д. Гончар та ін.; За ред. І.В. мороза. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.
14. Закон України “Про Вищу освіту” // Офіційний вісник України. – К., 2002. – № 8.- С. 327.

15. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин, К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
16. Співаковський О.В. Інформаційно-комунікаційні технології в початковій школі [навч.-методичний посібник для студентів напряму підготовки «Початкова освіта»] // О.В.Співаковський, Л.Є.Летухова, В.В.Коткова – Херсон: Айлант, 2012. – 386 с.
17. Савченко О.Я. Викорний потенціал початкової освіти : [посібник для вчителів і студентів початкового навчання] / О.Я. Савченко. – 2 –ге вид., доповнен., пероблен. – К.: Богдана А.М., 2009. - 226с.
18. Савченко О.Я. Дідактика початкової школи. [підручник] / О.Я.Савченко–К.: Генеза, 1999.-366с.
19. Савченко О.Я. Сучасний урок у початкових класах. / О.Я.Савченко - К.: 1997.-256с.
20. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим / Х.: Вид. група «Основа», 2008.— 88 с.
21. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.

Допоміжна література

1. Бондар О.І., Світові тенденції в екологічній освіті // Екологічний вісник. – 2006. – № 4. – С. 18-23.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П.Наволокова. –Х.:Вид.група „Основа”, 2009. – 176с. – (Серія „Золота педагогічна скарбниця”)
3. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод.посіб. / Авт.-уклад.: О.Лометун, Л.Пироженко. – К.: АПН, 2002.-136 с.
4. Корсак К. Інтеграція європейської вищої освіти: стан і перспективи // Журнал „Директор школи. Україна”. – 2004. – №3. – С.12-23.
5. Новіє образовательные технологии и информационные технологии в системе образования. (Текст)/Под ред. Е.С.Логат. - М.:Академія,2001. – 272с.
6. Освітні технології. Навчально-методичний посібник / За зап. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 348 с.
7. Пустовіт Т.Л. Європейський досвід неформальної екологічної освіти / Т.Л. Пустовіт // Біологія і хімія в школі. – 2000. – № 2. – С. 28-31.
8. Савченко О.Я. Удосконалення професійної підготовки майбутніх вчителів початкових класів / О.Я. Савченко // Початкова школа. – 2001. – № 7. – С. 3-6.
9. Малихін А. Тестовий контроль і підвищення якості освіти у вищій педагогічній школі // Рідна школа. – 2006. – №6. – С.9-11.

Інформаційні ресурси

1. Державний стандарт початкової загальної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/education/avetage>

Тема магістерських досліджень з курсу «Методики викладання галузей «Природознавство», «Супільствознавство» в початковій школі у ЗВО»

1. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до національного виховання учнів.
2. Підготовка майбутнього вчителя до громадянського виховання учнів початкової школи.
3. Громадянське виховання майбутнього вчителя в здопроєсі історико-краснавної діяльності.
4. Підготовка майбутнього вчителя до реалізації завдань освітньої галузі «Супільствознавство» курсу «Я у світі» початкової школи
5. Педагогічні умови професійної підготовки вчителів початкових класів до екологічного виховання учнів (компаративний аспект).
6. Формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи в освітньому середовищі ЗВО.
7. Педагогічні умови формування екоцентричного світогляду майбутніх учителів початкової школи в умовах трисуб'єктного освітнього середовища.
8. Підготовка майбутніх вчителів до екологічного виховання учнів початкової школи

			<p>Елементи оформлення: зміна слайдів, дизайн, анімація: стандартні, установка ефектів при зміні слайдів, графіки, діаграми, малюнки</p> <p>Елементи творчості: критичний підхід, вдалі приклади</p> <p>У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю</p>
B	82-89	добре	Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії.
C	74-81	добре	Презентація має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не тільки для студентів, які його створили.
D	64-73	задовільно	Презентація представляє інформацію структуровано у формі опорного електронного конспекту, зрозумілого для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях.
E	60-63	задовільно	Презентація сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони незначні
FX	30-59	незадовільно	Презентація здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.
X	0-29	незадовільно	Завдання не виконано.

- Електронний конструктор уроку. Я у світі. 3 клас (за підручником Н. М. Бібік). Версія 3.0 Методичний комп'ютерний посібник 35 конспектів усіх уроків до курсу «Я у світі. 3 клас» у форматі doc (Microsoft Word) 35 медіа-презентацій до усіх уроків у форматі ppt (Microsoft PowerPoint) Educational Era - студія онлайн-освіти - <https://www.ed-era.com>
- Концепція «Нова українська школа» – www.mon.gov.ua.
- Людина і суспільство: Електронний підручник для 11 класів загальноосвітніх шкіл [Електронний ресурс] / М.І. Романенко, Ю.Ю. Бродецька, О.Є.Висоцька, В.В.Токовенко / Під заг. ред. доктора філософських наук, професора М.І. Романенка. – Дніпропетровськ: ТОВ «Інновація», 2005, 7.15 Мб.
- Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
- Сайт «Освітня мережа України» – www.ednu.kiev.ua.

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ, ЗАЛІКУ

- Закономірності та принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти.
- Моделі вищої природничої освіти в Україні та країнах Західної Європи. Організація процесу навчання у ЗВО.
- Характеристика природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
- Громадянська та соціальна компетентність майбутнього вчителя початкової школи.
- Система організації освітнього процесу у вищій школі. Поняття змісту природничої освіти, його складові. Стандарти вищої природничої освіти.
- Організація освітнього процесу з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання.
- Основні нормативні документи, що визначають організацію освітнього процесу в природознавчій та суспільствознавчій галузі.
- Типова навчальна, авторська і робоча програми.
- Характеристика структури і змісту робочої програми з курсу «Методики навчання природознавства».
- Характеристика структури і змісту робочої програми з курсу «Людина і світ з методикою навчання».
- Аналіз підручників та програм з методики викладання природознавства.
- Аналіз підручників та програм з методики викладання освітньої галузі «Суспільствознавство в початковій школі».
- Державний стандарт природознавчої складової освіти та шляхи реалізації змістових ліній у початковій школі.
- Державний стандарт суспільствознавчої складової освіти та шляхи реалізації змістових ліній у початковій школі.

15. Класифікація методів навчання природничим дисциплінам за джерелом знань (словесні, наочні, практичні) та за ступенем пізнавальної самостійності (ліоєстративно-репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі).
16. Класифікація методів навчання суспільствознавчим дисциплінам за джерелом знань (словесні, наочні, практичні) та за ступенем пізнавальної самостійності (ліоєстративно-репродуктивні, частково-пошукові, дослідницькі).
17. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з природничих дисциплін у вищому навчальному закладі.
18. Наочні методи навчання: ліоєстрування (нагuralні об'єкти, образотворчі засоби наочності), демонстрування (приладів, дослідів, результатів спостереження, аудіовізуальних засобів наочності тощо), самостійне спостереження. Опорні схеми.
19. Практичні методи навчання: вправи (підготовчі, вступні, пробні, тренувальні, творчі, контрольні), лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, дослідні роботи.
20. Навчальне середовище закладу вищої освіти.
21. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів.
22. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.
23. Методичні прийоми як складова частина методу. Класифікація прийомів навчання. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань.
24. Контрольні заходи у ЗВО: поточний, проміжний, підсумковий контроль ЗВН студентів.
25. Основні принципи складання тестів з природознавчих дисциплін.
26. Поняття про засоби навчання. Поєднання різних засобів навчання.
27. Комп'ютеризація навчання.
28. Форми організації навчання природознавчим дисциплінам у ЗВО.
29. Консультация як форма навчального заняття. Курсові проекти (роботи).
30. Загальні принципи організації наукової роботи у ЗВО.
31. Самостійна робота студента як основний засіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять
32. Вимоги до організації праці викладача на кафедрі. Індивідуальний план та графік роботи викладача, структура та зміст.
33. Характеристика форм навчання природознавчим дисциплінам.
34. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з методики навчання природознавства.
35. Характеристика форм навчання суспільствознавчим дисциплінам.
36. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з суспільствознавства.
37. Самостійна робота студента з методики навчання природознавства.
38. Самостійна робота студента з освітньої галузі «Суспільствознавство».

особистий досвід.				
(В) добре Представлено власну точку зору (позицію, ставлення) при розкритті проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, з обґрунтуваннями, з достатнім використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Власна думка аргументована фактами громадського життя або особистим досвідом.				
(С) добре Представлено власну точку зору при розкритті проблеми. Проблема розкрита з використанням основних термінів і понять у контексті відповіді (теоретичні зв'язки й обґрунтування не присутні або явно не простежуються). Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти.				
(D) задовільно Проблема розкрита при формальному використанні фахових термінів. Власна думка не достатньо аргументована фактами громадського життя або власним досвідом.				
(E) задовільно Представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації.	Робота не подана на кафедрі вчасно, або не зроблена взагалі.	незараховано	30-59	

Критерії оцінювання видів діяльності студентів з курсу «Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО»

За шкалою ECST	100-балльна оцінювання	Національна система оцінювання	Відмінно	Зміст: розкрито всі аспекти теми, матеріал викладений у достатній формі, слاید розташований і логічний з огляду на дослідження, закони та біогеографія з висновками, біогеографія з перерахуванням всіх використаних джерел
3а	100-балльна оцінювання	Національна система оцінювання	Відмінно	Зміст: розкрито всі аспекти теми, матеріал викладений у достатній формі, слайд розташований і логічний з огляду на дослідження, закони та біогеографія з висновками, біогеографія з перерахуванням всіх використаних джерел

Критерії оцінювання видів діяльності студентів з курсу «Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО»

(реферату, есе, реконструкції, аналізу, доповіді на визначену тему)

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми і встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопредметних, інтеграційних);

Ступінь розкриття сутності питання:

- 1. а) відповідність змісту теми;
- б) повнота й глибина знань з теми;
- в) уміння формулювати думку, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

2. Студент правильно, доречно та доцільно

- а) використовує термінологію;
- б) застосовує в роботі посилання на наукові надбання вітчизняних та зарубіжних вчених-педагогів;
- в) вміє вести пошук інформації, необхідної для написання матеріалу на педагогічну тематику;

Дотримання вимог до оформлення:

- а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
- б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури).

За шкалою ECS T	100-бальна система оцінювання	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при написанні реферату, есе, реконструкції, аналізу на визначену тему з курсу «Методика викладання галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО»
	60-100	зараховано	(А) відмінно Відображена світоглядна позиція автора, його погляд на сутність проблеми. Проблема розкрита на теоретичному рівні, у зв'язках і з обґрунтуваннями, з точним і повним використанням фахових термінів і понять у контексті відповіді. Робота логічна, послідовна, композиційно чітка. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти громадського життя або

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЇ З КУРСУ «МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГАЛУЗЕЙ «ПРИРОДОЗНАВСТВО», «СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВО» В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ЗВО»

1. Завдання курсу «Методика навчання природознавства». Основні вимоги до знань та умінь майбутніх вчителів початкової школи.
2. Завдання курсу «Людина і світ з методикою навчання». Основні вимоги до знань та умінь майбутніх вчителів початкової школи.
3. Поняття змісту, принципів та стандартів вищої екологічної освіти.
4. Основні моделі вищої екологічної освіти в Україні та світі.
5. Аналіз підручників, програм, навчально-методичних посібників з методики викладання природознавства з позицій Держстандарту.
6. Використання педагогічних технологій у процесі викладання курсу «Методика навчання природознавства».
7. Використання педагогічних технологій у процесі викладання курсу «Людина і світ з методикою навчання».
8. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Методика навчання природознавства в початкових класах».
9. Засоби та методи навчання в курсі «Методика навчання природознавства в початкових класах».
10. Особливості організації індивідуальної та групової науково-дослідної роботи з актуальних питань початкової природничої освіти.
11. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи в процесі формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя..
12. Моделювання процесу формування природознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
13. Комплексне використання засобів навчання на лекціях та практичних заняттях галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство».
14. Вимоги та етапи підготовки лекції з методики навчання природознавства.
15. Методика проведення практичного заняття з методики навчання природознавства.
16. Вимоги та етапи підготовки вузівської лекції з методики викладання галузі «Суспільствознавство»
17. Методика проведення практичного заняття з методики викладання галузі «Суспільствознавство»
18. Розробка траєкторій самоосвітньої діяльності студентів з методики навчання природознавства.
19. Види контролю освітніх заходів у процесі викладання курсу «Методика навчання природознавства» та критерії їх оцінювання.
20. Тестова діагностика навчальних досягнень студентів з природознавчих дисциплін (Види тестів, методика їх використання під час різних форм контролю ЗВН студентів.)

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені / диф.залику з курсу

«Методика викладання природознавства у початковій школі у ЗВО»

За шкалою ЕCST	Рівень навчальних досягнень	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	90-100 студента	вдмінно	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями щодо економічних та принципів пропусу навчання природознавства у вишому навчальному закладі, змісту природознавчої складової освіти; методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності з природничих дисциплін у вищому навчальному закладі. Ілї час викладення матеріалу студент використовує знання із суміжних дисциплін, володіє сучасними досягненнями методики навчання природничим наукам, перспективним досвідом їх викладання у вищих навчальних закладах різних типів, має методичні вміння і навички з моделювання різних форм навчальних занять та наукової роботи, має свідоме ставлення до самоосвіти та самовдосконалення.
B	82-89	добре	Відповідь характеризується повнотою, глибокими, системними знаннями, вільним використанням прикладів сучасних досягнень методики навчання природничим наукам та розкриттям методичних засад різних форм та методів викладання природознавства у ЗВО. Викладення матеріалу відбувається на продуктивному рівні.
C	74-81	добре	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Знання студента є достатніми для розкриття питання, він вільно користується термінологією, може розкрити методичні засади викладання природничих дисциплін у ЗВО. Допущені орїхи та помилки виправляє самостійно.
D	64-73	задовільно	Відповідь характеризується повнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Студент відтворює основний матеріал за поданою викладчемою відповіді, засвоєні знання не може самостійно пов'язати із практичною діяльністю.
E	60-63	задовільно	Відповідь характеризується фрагментарністю, неповнотою засвоєння теоретичного матеріалу. Викладення матеріалу відбувається з численними орїхами та порушенням логіки тілки на репродуктивному рівні.
FХ	30-59	незадовільно	Відповідь відсутня. Повторне складання екзамену / залику або повторне вивчення дисципліни.

- Визначення поняття чи явища, про яке йдеться у питанні (при потребі пояснення терміна).
- З'ясування та обґрунтування ключових положень питання (якщо треба вказати різні точки зору на аналізовану проблему).
- Підтвердження основних положень відповіді конкретними прикладами.

Зразок орїєнтовної відповіді

Питання: Основні принципи екологічної освіти та виховання.

Аналіз практики діяльності закладів вищої освіти дозволив визначити ряд традиційних дидактичних принципів, що є визначальними у формулюванні мети і завдань та провідними у здійсненні екологічної освіти і виховання. У логічній єдності з дидактичними принципами визначаються специфічні принципи екологічної освіти, а саме: принцип цілісності, принцип нерервності (систематичності), принцип інтегративності, принцип взаємозв'язку краєзнавчого і національного підходів у розкритті проблем екології, принцип гуманізації стосунків між людиною і природою, принцип практичної спрямованості.

В окрему групу принципів екологічної освіти і виховання виділено принципи, які найбільш повно забезпечують умови подання інтервального впливу на інтелектуальні, емоційні, волюві і діяльні сну сфери особистості. Саме єдність наукових знань про геосоціопродні системи з емоційним сприйманням та переживанням наслідків екологічних проблем, свідками яких є студенти, породжує в їх свідомості стійке бажання не тілки активно діяти у напрямку з охорони довкілля, але й але й займатися екологопедагогічною діяльністю. Тому, враховуючи, що освітній процес має особистісно-орїєнтований характер, а природоохоронна робота - конкретне спрямування на розв'язання місцевих екологічних проблем, Г. Пустовіт, пропонує виділити наступні принципи:

- спрямованості на розвиток емоційно-ціннісної сфери особистості;
- спрямованості на розвиток діялісно-практичної сфери особистості;
- доцільності подання форм, методів та засобів навчання й виховання відповідно до змісту й завдань екологічної освіти і виховання;
- забезпечення ефективних умов реалізації особистісно-орїєнтованих завдань екологічної освіти і виховання.

Принцип цілісності сприяє формуванню у майбутніх вчителів розуміння єдності і цілісності соціокультурного і соціоприродного середовища, взаємозв'язку і взаємозалежностей його складових у процесі і явищах, що відбуваються в них; розкриттю місця і ролі людини, а також її діяльності у навколишньому середовищі у двох аспектах - як біологічно залежної одиниці і як могутньої геологічної сили.

**Критерії оцінювання самостійної роботи студента з курсу
«Методика викладання галузей «Природознавство»,
«Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО»**

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студента	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
A	90-100	відмінно	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент системно володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією, у тому числі і за допомогою НІТ, має власну думку щодо викладеного матеріалу, здатен її аргументувати, робить висновки до виконання завдання підходить творчо.
B	82-89	добре	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент володіє матеріалом і може презентувати його перед аудиторією.
C	74-81	добре	Завдання виконано вчасно, його зміст у повному обсязі розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент може доповісти основні положення проведеної роботи без глибокого аналізу, узагальнення матеріалу та підведення підсумків.
D	64-73	задовільно	Завдання виконано вчасно, його зміст поверхнево або фрагментарно розкриває тему дослідження, оформлення відповідає всім вимогам до даного виду студентської роботи. Студент не проводить аналізу джерел, з яких було отримано інформацію, не здатен узагальнити та систематизувати матеріал, зазнає труднощів під час презентації проведеного дослідження перед аудиторією.
E	60-63	задовільно	Завдання виконано вчасно, його зміст є дублюванням відомих джерел інформації. Відсутня будь-яка аналітична обробка представленої інформації. Студент на репродуктивному рівні з помилками відтворює матеріал, не може презентувати його перед аудиторією.
FX	30-59	незадовільно	Завдання виконано невчасно і є дублюванням відомих джерел інформації. Оформлення не відповідає вимогам, що висуваються до даного виду робіт. Студент не орієнтується у змісті представленого матеріалу.
X	0-29	незадовільно	Завдання не виконано.

Принцип неперервності сприяє формуванню стійкого інтересу й потреби в постійному поповненні знань та удосконаленні практичних умінь і навичок екологічно доцільної поведінки і діяльності в навколишньому середовищі.

Принцип варіативності запровадження поліваріантності і різноманітності навчальних програм, поглиблення і розширення їх практичної спрямованості, диференціації й індивідуалізації як навчальної, так і конкретної природоохоронної роботи сприяє ефективному розвитку інтелекту, духовному зростанню.

Принцип інтегративності є одним з провідних принципів конструювання змісту екологічної освіти і виховання.

Принцип локальності в розкритті екологічних проблем. Реалізація цього принципу в навчально-виховному процесі навчального закладу забезпечується сукупним застосуванням у логічній єдності дидактичних принципів навчання: науковості, системності і послідовності, доступності та наочності, що сприяє формуванню комплексного і водночас цілісного уявлення про динаміку проблем взаємодії людини зокрема та суспільства в цілому з навколишнім середовищем на локальному (місцевому) рівні.

Спрямованість на розвиток емоційно-ціннісного ставлення особистості до природи. Реалізація цього принципу в навчально-виховному процесі спрямовується на створення педагогічних умов систематичного і послідовного впливу на особистість з метою формування не лише інтелектуальних, а насамперед, емоційних і моральних якостей, як взаємопов'язаного процесу, що здійснюється не у відриві від природи, а у безпосередньому спілкуванні з нею.

Принцип спрямованості на розвиток діялісно-практичної сфери особистості є одним із провідних принципів реалізації на практиці здобутих знань екологічного змісту, що логічно поєднує системність, наступність, доступність і цілісність процесів навчання і виховання особистості, забезпечує унікальні умови для безпосередніх контактів учнів різного віку з об'єктами природи, реалізації їхніх інтересів, потреб та запитів у практичному вивченні і безпосередній участі в її охороні.

Принцип доцільності поєднання форм, методів та засобів відповідно до змісту і завдань екологічної освіти і виховання розкриває сутність процесу ефективного визначення і застосування в навчально-виховному процесі позашкільних навчальних закладів форм, методів і засобів екологічної освіти і виховання учнів.

Таким чином, перед вищою освітою поставлено і завдання формування відповідального ставлення до природи на основі екологічної освіти кожної людини і суспільства в цілому. Цей особливий тип відношення виявляється в системі духовних цінностей, у всіх видах і результатах людської діяльності, пов'язаних з пізнанням і перетворенням природи.

ЛЕКЦІЙНІ ТЕМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Змістовий модуль 1. Структура вищої екологічної та промислової освіти майбутнього вчителя початкових класів

Тема: Характеристика основних моделей вищої екологічної та промислової освіти в Україні та світі

План 1.

1. Завдання природничої та суспільствознавчої підготовки вчителя початкової школи як методична проблема.
2. Методика викладання природознавства як педагогічна наука.
3. Закономірності та принципи освітнього процесу у закладі вищої освіти.

за кордоном.

1. Професійна підготовка вчителя в країнах Західної Європи.
2. Моделі вищої природничої та суспільствознавчої освіти в Україні та

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [інструмент для студентів, аспірантів та молодих викладачів ету]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Байбара Т.М. „Методика навчання природознавства в початкових класах” носієм для вчителя і студ. /Т.М.Байбара - К.:”Веселка”, 1998,с.255-260.
3. Біда О.А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Біда Олена Анатоліївна - Умань, 2003. – С. 395-432.
4. Борсенко Н.М. Формування екологічного світогляду майбутніх учителів початкових класів. [методичні рекомендації] / Н.М. Борсенко – Херсон: Акітант, 2005. - 48с.

Тема: Зміст екологічної складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи

План

1. Системний підхід до визначення напрямів розвитку змісту й удосконалення процесу природничої підготовки вчителя початкової школи.
2. Поняття змісту освіти, його складові природознавча складова фахової підготовки вчителя початкової школи.
3. Стандарти вищої освіти. Лобалізація освітніх процесів. Природничая освіта: виклики сучасності.

Д	задовільно	64-73	Відповідь або виконання завдання характеризується неповнотою і проводяться за допомогою консулятивної допомоги викладача. Під час висвітлення питання щодо сучасних досягнень методики викладання природознавчих дисциплін з деякими отріхами може теоретично обґрунтувати методичні засади, розкрити специфіку застосування методів, прийомів, форм організації навчального процесу, здатен до практичного застосування знань з використанням консулятивної допомоги викладача.
Е	задовільно	60-63	Відповідь або виконання завдання характеризується фрагментарністю і є можливими тільки за умови надання допомоги викладача. Студент частково володіє матеріалом з теми, не користується ключовими термінами, не може самостійно спланувати та провести заняття з методики навчання природознавства. Викладання матеріалу відбувається на репродуктивному рівні зі значною кількістю отріхів та неточностей. Студент здатен досягти визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів, тільки під керівництвом викладача.
ЕХ	Незадовільно	30-59	Відповідь або виконання завдання характеризується неврайливістю та фрагментарністю, відбуваються під керівництвом викладача. Теоретичний матеріал передбачений робочою програмою курсу, засвоєно частково, необхідні практичні уміння не сформовано.

**Критерії оцінювання студентів на практичних заняттях з курсу
«Методика викладання галузей «Природознавство»,
«Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО»**

За шкалою ECST	Рівень навчальних досягнень студента	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
А	90-100	відмінно	Відповідь або виконання завдання характеризується правильністю та повнотою без допомоги викладача. Під час висвітлення питання студент може теоретично обґрунтувати загальні методичні засади викладання окремих тем курсу методики навчання природознавства, проводити різні види аудиторних занять, організувати самостійну пізнавальну діяльність студентів на аудиторних заняттях та в позааудиторний час; створювати методичні розробки з різних форм навчальної роботи зі студентами, знає як формувати навички організації дослідницької діяльності. Магістр здатен досягати визначеної мети навчального процесу за допомогою різних методів і методичних прийомів, вдало застосовує новітні педагогічні технології навчання під час викладання природничих дисциплін.
В	82-89	добре	Магістр володіє матеріалом з теми, знає як проводити різні види аудиторних занять, організувати самостійну пізнавальну діяльність студентів на аудиторних заняттях та в позааудиторний час. Викладання матеріалу з теми є чітким, логічним з наведенням прикладів із власних спостережень, використанням знань із суміжних дисциплін. Відповідь або виконання завдання характеризується повнотою з незначними огріхами без надання допомоги з боку викладача. Під час висвітлення питання щодо створення методичні розробок з різних форм навчальної роботи зі студентами допускаються окремі огріхи, однак студент сам може теоретично обґрунтувати загальні методичні засади проведення заняття, здатен до практичного застосування теоретичних знань на практиці.
С	74-81	добре	Відповідь або виконання завдання характеризується недостатньою повнотою, але правильністю без надання допомоги викладача. Студент володіє обсягом знань та умінь, які є необхідними для розкриття теми, користується термінологією, однак, під час розкриття теоретичних основ методики організації освітнього процесу з викладання природничої та суспільствознавчої галузі початкової школи у вищому навчальному закладі, моделювання

Література:

1. Байбара Т.М. „Методика навчання природознавства в початкових класах” посібник для вчителів і студ. /Т.М.Байбара - К.:”Веселка”, 1998,с.255-260.
2. Біда О.А. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Біда Олена Анатоліївна - Умань, 2003. – С. 395-432.
3. Борисенко Н.М. Формування екоцентричного світогляду майбутніх учителів початкових класів. [методичні рекомендації] / Н.М. Борисенко – Херсон: Айлант, 2005. - 48с.
4. Концепція національного виховання особистості в умовах розвитку української державності [Текст] // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (172). – С. 4-6.
5. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти :посібник для вчителів і студентів початкового навчання /О.Я. Савченко. -2 –ге вид., доповнен., прероблен. –К.: Богданова А.М., 2009. - 226с.

**Тема: Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Методика навчання природознавства»
План**

1. Навчальний план напряму підготовки спеціалістів галузі 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 013 Початкова освіта.
2. Структурно-логічна схема підготовки фахівця початкової ланки освіти та місце в ній природознавчих дисциплін.
3. Графік освітнього процесу. Індивідуальний навчальний план як основа навчання студента. (На основі аналізу природничих дисциплін, що визначені навчальним планом даного освітнього закладу)
4. Типова навчальна і робоча програми. Концентричний і лінійний способи побудови навчальних програм у ЗВО.
5. Робочі програми дисциплін, вимоги до їх складання. Характеристика структури і змісту робочих програм з «Методики навчання природознавства». Методичний кейс вчителя.

Література:

1. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник].. /Н.М.Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186 .
2. Концепція національного виховання особистості в умовах розвитку української державності [Текст] // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (172). – С. 4-6.
3. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти :посібник для вчителів і студентів початкового навчання /О.Я. Савченко. -2 –ге вид., доповнен., прероблен. –К.: Богданова А.М., 2009. - 226с.

Тема: Зміст суспільствознавчої складової освіти майбутнього вчителя

початкової школи

План

1. Системний підхід до визначення напрямів розвитку змісту й

удосконалення програми проміяньської підготовки вчителя початкової школи.

2. Формування проміяньської компетентності майбутнього вчителя

початкової школи.

3. Поняття змісту освіти, його складові. Суспільствознавча складова

фазової підготовки вчителя початкової школи.

4. Стандарти вищої освіти. Проміяньська освіта.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. /

[міркує для студентів, аспірантів та молодих викладачів освіти]. /

А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.

2. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і

практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М. Борисенко.-

Херсон: Атілант, 2016. -186.

3. Концепція національного виховання особистості в умовах розвитку

української державності [Текст] // Педагогічна газета. – 2000. – № 6

(172). – С. 4-6.

4. Лозко Г. Українське народознавство. / Г.Лозко.-Вид. 2-е доп. та

перероб. – Харків: «Ліве». – 472 с., іл.

5. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для

вчителів і студентів початкового навчання / О.Я. Савченко. -2-ге вид.,

доповнен., перероблен. –К.: Богдана А.М., 2009. - 226с.

3. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод. посіб. / Авт.-уклад.: О.Пометун, Л.Пироженко.-К.: АПН,

2002.-136 с.

4. Загальна методика навчання біології: Навч. Посібник / І.В.Мороз,

А.В.Степанюк, О.Д.Гончар та ін.; За ред. І.В.Мороза. – К.: Либідь,

2006. – 592 с.

5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./

І.М. Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.

Додаткова література.

INTERNET – ресурси :: www.osvita.com

Підсумкова тема: письмовий контроль

ТЕМИ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ Структура вищої екологічної та громадянської освіти майбутнього вчителя початкових класів

1. Тема: Загальні принципи організації наукової роботи у ЗВО.

2. Тема: Вимоги до організації праці викладача на кафедрі.

Індивідуальний план та графік роботи викладача, структура та зміст

1. Опрацювати питання:

1. Система наукової роботи у ЗВО.

2. Основні форми організації НДРС

3. Формування дослідницьких вмінь студентів.

4. Види індивідуальних завдань. Курсові, дипломні, магістерські роботи. Вимоги до наукових робіт.

2. Порівняти програми та підручники з курсу «Природознавство» різних авторів. Написати коротке повідомлення.

Форми викладання освітніх галузей

«Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО

Опрацювання питань: Контрольні заходи у закладі вищої освіти: поточний, проміжний, підсумковий контроль ЗВН студентів. Загальні положення про організацію та проведення атестації змістовних модулів з природознавчих дисциплін. Підсумковий контроль: екзамени, диференційований залік, залік, підсумкові контрольні роботи.

Методи викладання освітніх галузей

«Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО

Опрацювання питань: Класифікація прийомів навчання з методики навчання природознавства та суспільствознавства.

Контроль навчальних досягнень з теми.

Технології навчання природничим та суспільствознавчим дисциплінам у ЗВО

Опрацювання питань: Аналіз навчальних комп'ютерних програм з освітніх галузей «Природознавство» та «Суспільствознавство».

Список рекомендованої літератури.

Основна література.

1. Новые образовательные технологии и информационные технологии в системе образования. (Текст) / Под ред. Е.С. Полат. - М.: Академия, 2001. - 272 с.

2. Освітні технології. Навчально-методичний посібник / За заг. ред. О.М. Пехоти. - К.: А.С.К., 2001. - 348 с.

Тема: Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Людина і світ з методикою навчання»

План

1. Тематичний план дисципліни. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Людина і світ з методикою навчання».

2. Методичний кейс вчителя. Підручники і посібники з суспільствознавства.

3. Зміст, структура і навчально-виховні функції шкільного підручника з суспільствознавства (Я у світі).

4. Типи методичних посібників для викладачів і навчальні посібники для студентів.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.

2. Концепція національного виховання особистості в умовах розвитку української державності [Текст] // Педагогічна газета. – 2000. – № 6 (172). – С. 4-6.

3. Лозко Г. Українське природознавство. / Г.Лозко.-Вид. 2-е доп. та перероб. – Харків: «Див». – 472 с., іл.

4. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти : посібник для вчителів і студентів початкового навчання / О.Я. Савченко. - 2-ге вид., доповнен., прероблен. – К.: Богданова А.М., 2009. - 226с.

Змістовий модуль 2. Форми викладання освітніх галузей «Природознавство», «Суспільствознавство» в початковій школі у ЗВО

Тема: Характеристика форм навчання природознавчим
дисциплінам

План

1. Характеристика форм навчання природознавчим дисциплінам у закладі вищої освіти: лекція, практичне заняття.

2. Характеристика форм навчання природознавчим дисциплінам у закладі вищої освіти: індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, природнича практика.

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.

- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Наяч. посібник./ І.М.Дичківська-К.: Академвидав, 2004.-352 с.
- Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. К.:Львівт, 2007. - 194с.

Тема:Вимоги до проведення лекцій та практичного заняття з

методики навчання природознавства

План

- Вимоги до проведення лекційних занять. Відбір змісту. Підготовка та проведення лекцій з методики навчання природознавства.
- Класифікація прийомів лекційного викладу.
- Методичні прийоми як складова частина методу.
- Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань лекції.

Література:

- Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М.Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
- Денисенко В.В.Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. [наяч.-метод. рекомендації] –В.В.Денисенко.- Херсон: Альтант, 2016. -56 с.
- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Наяч. посібник./ І.М.Дичківська-К.: Академвидав, 2004.-352 с.

Тема:Характеристика форм навчання суспільствознавчим

дисциплінам

План

- Характеристика форм навчання суспільствознавчим дисциплінам у закладі вищої освіти: лекція, практичне заняття.
- Характеристика форм навчання суспільствознавчим дисциплінам у закладі вищої освіти: індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, екскурсії, музейна робота.

Література:

- Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М.Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
- Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Наяч. посібник./ І.М.Дичківська-К.: Академвидав, 2004.-352 с.
- Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [наячно-методичний посібник]. /Н.М.Борисенко.- Херсон: Альтант, 2016. -186.

Завдання для практичного виконання:

- Зробіть аналіз освітніх сайтів (урядові портали, шкільні сайти) та проаналізуйте зручність їх використання вчителю початкової школи.
- Ознайомтеся з можливостями платформи GetAClass та сервису LearningApps.org.

Література:

- Сафонова О. Комі'ютер – надійний помічник учителя початкових класів / О.Сафонова //Комі'ютер у школі та сім'ї – 2008. - № 4. – С. 47 – 49.
- Олефіренко Н. В.Сучасні інструментальні засоби створення електронних ресурсів навчального призначення [Текст] / Н.В.Олефіренко // Комі'ютер у школі та сім'ї: Науково-методичний журнал. - 2012. - № 6. - С. 36-41

Інтернет ресурси:

- http://osvita.ua.net/school/lessons_summaty/math/?list=20
<http://www.mon.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки.>
<http://www.osvita.org.ua – освітній портал>
[www.nachalka.com.ua-Безукраїнський Портал "Початкове навчання"](http://www.nachalka.com.ua-Безукраїнський Портал)
<http://www.ytok.net.ua-сайт вчителів початкових класів>

Література:

1. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.*
2. *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.:Вид.група «Основа», 2009.- 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)*
3. *Загальна методика навчання біології: Навч. Посібник / І.В.Мороз, А.В.Степанюк, О.Д.Гончар та ін.; За ред.. І.В.Морова. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.*

Практична робота 15. Технології розвитку критичного мислення майбутнього вчителя

План.

1. Цілі та завдання технології розвитку критичного мислення:
2. Характеристики критичного мислення та особливості застосування в процесі навчання природознавства та суспільствознавства.
3. Методична модель пізнавального процесу в технології розвитку критичного мислення.
4. Технологія проектування уроку в технології критичного мислення

Завдання для практичного виконання:

1.Розробіть лекцію на тему «Технології розвитку критичного мислення на уроках природознавства» відповідно до запропонованого викладачем плану.

Література:

1. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.*
2. *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.:Вид.група «Основа», 2009.- 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)*

Практична робота 16. Використання технологій онлайн-навчання: особливості, недоліки та перспективи

План

1. Освітні платформи, їх характеристика та можливості використання вчителем початкової школи.
- 2.Характеристика можливостей платформи GetAClass як освітньої онлайн-платформи
- 3.Хмарні технології як технічний засіб навчання на уроках природознавства: LearningApps.org
- 4..Освітні сайти, позитивні та негативні впливи, можливості використання на уроках природознавства та суспільствознавства.

Тема: Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з суспільствознавства

План

1. Вимоги до проведення лекційних занять. Відбір змісту. Підготовка та проведення лекцій з курсу «Людина і світ з методикою викладання».
2. Класифікація прийомів лекційного викладу.Методичні прийоми як складова частина методу.
3. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань лекції.

Література:

1. *Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.*
2. *Денисенко В.В.Методичні рекомендації щодо аналізу педагогічної діяльності вчителя, викладача. [навч.-метод. рекомендації] –В.В.Денисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -56 с.*
3. *Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.*

Тема:Самостійна робота студента з методики навчання природознавства

План

- 1.Особливості роботи з електронними підручниками, траєкторія освітньої діяльності студента з методики навчання природознавства.
- 2,Модель самостійної роботи студента з написання конспектів, підготовки уроків, підготовки тек з накопичувальним матеріалом.
- 3.Організація самостійної роботи студента з методики навчання природознавства в системі on-lain навчання.

Література:

1. *Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.*
2. *Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.*

Тема:Самостійна робота студента з освітньої галузі «Суспільствознавство»

План

- 1.Особливості роботи з електронними підручниками, траєкторія освітньої діяльності студента з курсу «Я у світі».
- 2,Модель самостійної роботи студента з написання конспектів, підготовки уроків, підготовки тек з накопичувальним матеріалом із галузі «Суспільствознавство».
3. Організація самостійної роботи студента з освітньої галузі «Суспільствознавство» в системі on-lain навчання.

6. *Практична педагогіка 99 схем і таблиць / Автору-укладачі Наволокова В. М., Андреева В. М. — Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 117 с. — (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).*

Практична робота 13. Технології особистісно-орієнтованого навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»

План

1. Цілі і завдання технології особистісно-орієнтованого навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство».

2. Особливості методики та основні вимоги до розробки дидактичного забезпечення особистісно-орієнтованого розвиваючого процесу в галузі.

3. Діяльність учителя з особистісно орієнтованою спрямованістю на уроці природознавства та суспільствознавства.

Завдання для практичного виконання:

1. Розробіть практичне заняття з методики навчання природознавства в технології особистісно-орієнтованого навчання.

Творче завдання. Підготуйте усну доповідь з теми:

Характеристика та особливості технологій розвитку, особистісно-орієнтованих, проектних технологій в процесі формування екологічної культури.

Література:

1. Вітвицька С.С. *Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магистратури*. / С.С. Вітвицька — Кіев: Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.

2. *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автору-укладач Н.П.Наволокова. — Х.: Вид. група «Основа», 2009. — 176с. — (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)*

3. Саєкіна В. І. *101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим*. / Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 88 с.

4. Саєкіна В. І. *Маленькі секрети учительського успіху. Навчасмо з радістю*. / В.І.Саєкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017. — 144 с.

Практична робота 14. Технології проектного навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»

План

1. Цілі і завдання проектно-технології навчання в освітній галузі «Природознавства», та «Суспільствознавство».

2. Алгоритм розробки екологічного проекту вчителю початкової школи.

3. Алгоритм розробки краєзнавчого проекту вчителю початкової школи.

Завдання для практичного виконання:

1. Розробіть план роботи проблемної групи щодо організації краєзнавчого проекту відповідно до програми «Я у світі»

Література:

1. Алексюк А.М. *Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. [Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк — К.: Либідь, 1998. — 558 с.*

2. *Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник / І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.*

Змістовий модуль 3. Методи викладання освітніх галузей

Тема: Класифікація методів навчання у ЗВО

План

1. Психолого-педагогічні аспекти проведення заняття у вишому навчальному закладі.

2. Класифікація методів навчання природничим та суспільствознавчим дисциплінам початкової школи за джерелом знань.

3. Класифікація методів навчання природничим та суспільствознавчим дисциплінам початкової школи за ступенем пізнавальної самостійності.

4. Взаємозв'язок різних груп методів у процесі навчання.

5. Методичні прийоми як складова частина методу. Класифікація прийомів навчання.

6. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань.

Література:

1. Алексюк А.М. *Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. [Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк — К.: Либідь, 1998. — 558 с.*

2. Кудіна В. В. *Педагогіка вищої школи: навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Ситун, К.:Ленвіт, 2007. — 194с*

Тема: Практичні методи навчання: природничя практика

План

1. Характеристика практичних методів навчання. Особливості планування та організації природничої практики.

2. Дослідницька модель навчання, комунікативно-діалогова модель навчання і модельно-ігрова модель навчання у вишому навчально-закладі.

3. Практичні методи навчання: вправи (підготовчі, вступні, пробні, тренувальні, творчі, контрольні), лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, дослідні роботи.

4. Навчальне екологічне середовище закладу вищої освіти: агробіостанція, ботанічний сад, музей.

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.
3. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. /Н.М.Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186 .

Практична робота 12. Практичні методи навчання: природничі практики

План.

1. Дослідницька модель навчання, комунікативно-діалогова модель навчання і моделюючо-ігрова модель навчання у вищому навчально-закладі.
2. Практичні методи навчання: вправи (підготовчі, вступні, пробні, тренувальні, творчі, контрольні), лабораторні роботи, практичні роботи, графічні роботи, дослідні роботи.
3. Навчальне середовище вищого навчального закладу. Моделювання явищ та процесів.

Завдання для практичного виконання:

1. Ознайомтеся з джерелами (1, 3.) та розробіть план та зміст краєзнавчої екскурсії відповідно до завдань природничої практики.
2. Запропонуйте план обладнання кабінету природознавства та обґрунтуйте необхідні компоненти навчального середовища з методик навчання природознавства, суспільствознавства.
3. Ознайомтеся з можливостями проведення екскурсії на території агробіостанції Херсонського державного університету.

Література:

1. Бальоха А.С. Природничі практики [метод. рекомендації]/ А.С.Бальоха.-Борисфен.-2017.-45с.
2. -Методичний поради́ник: форми і методи навчання / Автор-укладач Б. О. Житник.—Х.: Вид. група «Основа», 2005.— 128 с.
3. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упорядники Андреева В. М., Григораш В. В.— Х.: Вид. група «Основа», 2006.—352 с.
4. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за заг. ред. О. М. Пехоти.— К.: Вид. А. С. К., 2002.— 252 с.
5. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. / Автори-укладачі Наволокова Н. П., Андреева В. М.— Х.: Вид. група «Основа», 2008.— 117 с.— (Серія «Золота педагогічна скарбниця»).

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. К.:Ленвіт, 2007. - 194с

Змістовий модуль 4.Технології навчання природничим та суспільствознавчим дисциплінам у ЗВО

Тема: Сучасні технології навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»

План

1. Напрями розвитку методичної підготовки вчителя початкової школи в системі неперервної природничої освіти.
2. Характеристика педагогічних технологій впроцесі викладання природничих та суспільствознавчих дисциплін у ЗВО.
3. Педагогічне середовище як необхідний елемент освітнього процесу
4. Методичні аспекти підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування НІТв процесі викладання природознавчих та суспільствознавчих дисциплін.

Література:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури./ С.С. Вітвицька – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник./ І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.:Вид.група «Основа», 2009.- 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)
4. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим./ Х.: Вид. група «Основа», 2008.— 88 с.
5. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху.Навчаємо з радістю. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.

Тема: Технології особистісно-орієнтованого навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»

План

1. Цілі і завдання технології особистісно-орієнтованого навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство».

2. Особливості методики та основні вимоги до розробки дидактичного забезпечення особистісного орієнтованого розвиваючого процесу в галузі.
3. Діяльність учителя з особистісно орієнтованою спрямованістю на уроці природознавства та суспільствознавства.

Література:

1. Вітвурка С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магистратури / С.С. Вітвурка – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)
3. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок цікавим / Х.: Вид. група «Основа», 2008. — 88 с.
4. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчально-метод. посіб. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017. — 144 с.

Тема: Технології проектного навчання в галузі «Природознавство»

План.

1. Цілі і завдання проектної технології навчання в освітній галузі

«Природознавства», та «Суспільствознавства».

2. Алгоритм розробки екологічного проекту вчителем початкової школи.
3. Алгоритм розробки краєзнавчого проекту вчителем початкової школи.

Література:

1. Дучківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник / І.М.Дучківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2009. – 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)
3. Застаєна методика навчання біології: Навч. Посібник / І.В.Мороз, А.В.Степанюк, О.Д.Лончар та ін.; За ред. І.В.Мороза. – К.: Либідь, 2006. – – 592 с.
4. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод. посіб. / Авт.-уклад.: О.Пометун, Л.Литвишин, К.: АПН, 2002.-136 с.

Тема: Технології розвитку критичного мислення майбутнього вчителя

План.

1. Цілі та завдання технології розвитку критичного мислення в процесі навчання природознавства та суспільствознавства.
2. Характеристика критичного мислення та особливості застосування в

2006. – 384 с.

3. Борсенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М.Борсенко.-Херсон: Аілант, 2016. -186.
4. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчально-метод. посіб. / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017. — 144 с.

Практична робота 10. Самостійна робота студента

з методики навчання природознавства

План.

1. Особливості роботи з електронними підручниками, траєкторія освітньої діяльності студента з методики навчання природознавства.
2. Модель самостійної роботи студента з написання конспектів, підготовки уроків, підготовки тек з накопичувальним матеріалом.
3. Організація самостійної роботи студента з методики навчання природознавства в системі on-line навчання.

Завдання для практичного виконання:

1. Запропонуйте план самостійної роботи студента з опанування модуля курсу «Методика навчання природознавства».

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Теорія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів еузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – – 558 с.
2. Дучківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник / І.М.Дучківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.

Практична робота 11. Самостійна робота студента з освітньої галузі

«Суспільствознавство»

План.

1. Особливості роботи з електронними підручниками, траєкторія освітньої діяльності студента з опанування методики навчання курсу «Л у світі» початкової школи.
2. Модель самостійної роботи студента з написання конспектів, підготовки уроків, підготовки тек з накопичувальним матеріалом галузі «Суспільствознавство».
3. Організація самостійної роботи студента з освітньої галузі «Суспільствознавство» в системі on-line навчання.

Завдання для практичного виконання:

1. Запропонуйте план самостійної роботи студента з опанування модуля курсу «Людина і світ з методикою навчання».

Література:

5. Садкіна В. І. *Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю.* / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.

Практична робота 8-9. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з суспільствознавства

План.1.

1. Вимоги до проведення лекційних занять. Відбір змісту.
2. Підготовка та проведення лекцій з курсу «Людина і світ з методикою навчання».
3. Класифікація прийомів лекційного викладу.
4. Методичні прийоми як складова частина словесного методу.
5. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань лекції.
6. Характеристика структурно-логічних схем (СЛС, ЛОС, ЛОК). В.Ф.Шаталов, Т.Б'юзен. Технології створення інтелект-карт.

Завдання для практичного виконання:

1. Складіть конспект лекції з курсу «Людина і світ з методикою навчання».
2. Підготуйте мультимедійне забезпечення лекції.

План.2.

5. Вимоги до проведення практичних занять з методики навчання природознавства. Відбір змісту.
6. Підготовка та проведення практичного заняття з курсу «Методика навчання природознавства».
7. Класифікація прийомів роботи на практичному занятті.
8. Методичні прийоми як складова частина методу.
9. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв'язуванні конкретних навчально-виховних завдань практичного, семінарського заняття.

Завдання для практичного виконання:

1. Складіть конспект практичного заняття з курсу «Людина і світ з методикою навчання».
2. Доведіть необхідність застосування різноманітних прийомів роботи на практичному занятті. (Садкіна В. І. *Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю.* / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.)
3. Обміркуйте можливості розвитку дослідницьких вмінь студента з даної теми дисципліни на основі рекомендацій.
4. Підготуйте мультимедійне забезпечення практичного заняття.

Література:

1. Кудіна В. В. *Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО* / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. К.: Ленвіт, 2007. - 194с
2. Вітвицька С.С. *Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів*

3. Методична модель пізнавального процесу в технології розвитку критичного мислення.
4. Проектування заняття в технології критичного мислення

Література:

1. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник.* / І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.
2. *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.:Вид.група «Основа», 2009.- 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)*
3. *Загальна методика навчання біології: Навч. Посібник / І.В.Мороз, А.В.Степанюк, О.Д.Гончар та ін.; За ред.. І.В.Мороzza. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.*
4. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод.посіб. /Авт.-уклад.: О.Пометун, Л.Пироженко.-К.: АПН, 2002.-136 с.*

Тема: Використання технологій онлайн-навчання в галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»: особливості, недоліки та перспективи

План

1. Освітні платформи, їх характеристика та можливості використання вчителем початкової школи.
2. Освітні сайти, позитивні та негативні впливи, можливості використання.

Література:

1. Дичківська І.М. *Інноваційні педагогічні технології: Навч. посібник.* / І.М.Дичківська -К.: Академвидав, 2004.-352 с.
2. *Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій/ автор-укладач Н.П.Наволокова. – Х.:Вид.група «Основа», 2009.- 176с. – (Серія «Золота педагогічна скарбниця»)*
3. *Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод.посіб. /Авт.-уклад.: О.Пометун, Л.Пироженко.-К.: АПН, 2002.-136 с.*

Практична робота 1. Характеристика основних моделей вищої екологічної та промисловської освіти в Україні та світі

План

1. Завдання природничої та суспільствознавчої підготовки вчителів початкової школи як методична проблема.
2. Закономірності та принципи навчання у вищому навчальному закладі. Методика викладання природознавства як складова педагогічної підготовки майбутнього фахівця.
3. Професійна підготовка вчителів в країнах Західної Європи.
4. Моделі вищої природничої та суспільствознавчої освіти в Україні та за кордоном.

Завдання для практичного виконання:

1. Проаналізуйте інформацію щодо розвитку природничої освіти і заповніть таблицю:

Етапи розвитку природничої освіти	Головні компоненти розвивалися у визначені періоди	Основні екологічні поняття	Видатні постаті, найвизначніші екологічні твори
-----------------------------------	--	----------------------------	---

2. Проаналізуйте та порівняйте роботи програми з курсу в різних навчальних закладах (для виконання завдання скористайтеся освітніми сайтами) **Творче завдання: Підготувати письмову доповідь на одну із запропонованих тем:**

Особливості змісту педагогічної технології "Будинок вільної дитини по М.Монтессорі. Методика формування промисловських почуттів в молодших школярів в Україні та Польщі.

Література:

1. Алєксєєв А.М. Педагогіка вищої освіти України. Теорія. [Підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алєксєєв – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Байбара Т.М. „Методика навчання природознавства в початкових класах” посібник для вчителів і студ. /Т.М.Байбара - К.:”Веселка”, 1998,с.255-260.
3. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів [монографія] / Б.М. Андрієвський, Л.Є. Петухова. – Херсон: Арилант, 2006. – 176 с.
4. Сайт «Світняська мережа України» – www.ednp.kiev.ua.
5. Концепція «Нова українська школа» – www.mon.gov.ua.

4. Відбір і поєднання методів і методичних завдань прийомів при розв’язуванні конкретних навчально-виховних завдань лекції.

Завдання для практичного виконання:

1. Складіть конспект першої лекції з курсу «Методика навчання природознавства».
2. Ознайомтеся з матеріалом посібника (Садкіна В. І. *Маленькі секрети учителяського устиху. Навчально-методичні завдання для практичного виконання* / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.) Обміркуйте можливість розвитку дослідницьких вмій студента з даної теми дисципліни на основі рекомендацій.
3. Підготуйте мультимедійне забезпечення розробленої лекції.

План 2.

1. Вимогою до проведення практичних занять з методики навчання природознавства. Відбір змісту.
2. Підготовка та проведення практичного заняття з курсу «Методика навчання природознавства».
3. Класифікація прийомів роботи на практичному занятті.Методичні прийоми як складова частина методу.
4. Відбір і поєднання методів і методичних прийомів при розв’язуванні конкретних навчально-виховних завдань практичного заняття. Технічний супровід заняття.

Завдання для практичного виконання:

1. Складіть конспект практичного заняття з курсу «Методика навчання природознавства».
2. Доведіть необхідність застосування різноманітних прийомів роботи на практичному занятті. (Садкіна В. І. *Маленькі секрети учителяського устиху. Навчально-методичні завдання для практичного виконання* / В.І.Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.)
3. Обміркуйте можливість розвитку дослідницьких вмій студента з даної теми дисципліни на основі рекомендацій.
4. Підготуйте мультимедійне забезпечення практичного заняття.

Література:

1. Біда О.А. *Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі* : дис... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Біда Олена Анатоліївна - Умань, 2003. – С. 395-432.
2. Байбара Т.М. «Методика навчання природознавства в початкових класах» посібник для вчителів і студ. / Т.М.Байбара - К.:”Веселка”, 1998,с.255-260.
3. Вітецька С.С. *Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магистратури./ С.С. Вітецька – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.*
4. Кудіна В. В. *Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Ситин, К.:Ленвіт, 2007. - 194с*

Література:

1. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. – К.: Освіта, 2012. – 392.
2. Тагліна А.В. Іванова Г.Ж.Я у світі. 3 клас [Підручник] / М.: Видавництво «Ранок», 2014 -111с.
3. Чернецька Т.І. Сучасний урок : теорія і практика моделювання / Т.І. Чернецька. – К.: Праймдрук, 2011. – 352с.
4. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
5. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів [монографія] / Б.М. Андрієвський, Л.Є. Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.

Практична робота 5. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Людина і світ з методикою навчання»

План.

1. Методичний кейс вчителя з дисципліни «Методика навчання природознавства».
2. Аналіз підручників та програм з методики викладання природознавства з позицій Держстандарту.
3. Навчально-методичний комплекс з дисципліни структура, вимоги.

Завдання для практичного виконання:

1. Ознайомтеся з робочою навчальною програмою дисципліни.
2. Ознайомтеся з розподілом навчального часу за модулями, темами і видами занять.
3. Здійсніть текстову розробку лекції та відповідного практичного заняття.

Література:

1. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи : навч. пос. для студ. ЗВО / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. К.: Ленвіт, 2007. - 194с
2. Борисенко Н.М. Людина і світ з методикою навчання: теорія і практика. [навчально-методичний посібник]. / Н.М. Борисенко.- Херсон: Айлант, 2016. -186.
3. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. / В.І. Садкіна Х.: Вид. група «Основа», 2017.— 144 с.

Практична робота 6-7. Вимоги до проведення лекції та практичного заняття з методики навчання природознавства

План1.

1. Вимоги до проведення лекційних занять. Відбір змісту.
2. Підготовка та проведення лекцій з курсу «Методика навчання природознавства».
3. Класифікація прийомів лекційного викладу. Методичні прийоми як складова частина словесного методу.

Практична робота 2. Зміст екологічної складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи

План.

1. Системний підхід до визначення напрямів розвитку змісту й удосконалення процесу природничої підготовки вчителя початкової школи.
2. Поняття змісту освіти, його складові природознавча складова фахової підготовки вчителя початкової школи.
3. Вкажіть основні умови реалізації Концепції екологічної освіти в Україні. Назвіть основні стратегічні напрямки розвитку екологічної освіти в Україні.

Завдання для практичного виконання:

1. Використовуючи рекомендовану літературу інтернет - ресурси заповніть таблицю:

п/п	Країна	Структура екологічної освіти	Завдання екологічної освіти (освітні, розвивальні, виховні)	Умови розвитку екологічної освіти	Примітка
1.	США				
2.	Австралія				
3.	Японія				
4.	Нідерланди				

2. Доберіть відеофрагмент що ілюструє особливості екологічної освіти в інших країнах (Естонія, Фінляндія, Японія, Швеція).

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: [підручник для студентів, аспірантів та молодих викладачів вузів]. / А.М. Алексюк – К.: Либідь, 1998. – 558 с.
2. Байбара.Т.М. „Методика навчання природознавства в початкових класах” посібник для вчителів і студ. /Т.М. Байбара - К.: ”Веселка”, 1998, с.255-260.
3. Андрієвський Б.М. Професійно-наукова підготовка майбутнього вчителя початкових класів [монографія] / Б.М. Андрієвський, Л.Є. Петухова. – Херсон: Айлант, 2006. – 176 с.

Практична робота 3. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Методика навчання природознавства»

План.

1. Методичний кейс вчителя з дисципліни «Методика навчання природознавства».
2. Аналіз підручників та програм з методики викладання природознавства з позицій Держстандарту.
3. Навчально-методичний комплекс з дисципліни структура, вимоги.

- Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів на початковій українською мовою. 1-4 класи. – К.: Освіта, 2012. – 392.
- Грушчинська І. В. Підручник / І. В. Грушчинська – Виданнями «Ранок», 2014 – 111 с.
- Чернецька Т. І. Сучасний урок : теорія і практика модернізації / Т. І. Чернецька. – К.: Праймбук, 2011. – 352 с.

Практична робота 4. Зміст суспільствознавчої складової вищої освіти майбутнього вчителя початкової школи

План

- Системний підхід до визначення напрямків розвитку змісту й удосконалення процесу громадянської підготовки вчителя початкової школи.
 - Формування громадянської та суспільствознавчої компетентності майбутнього вчителя початкової школи.
 - Поняття змісту освіти, його складові. Суспільствознавча складова фахової підготовки вчителя початкової школи.
 - Стандарти вищої освіти. Громадянська освіта
1. Проаналізуйте діючі правові документи з суспільствознавчої складової громадянської освіти:

№	Назва документу (вказати автора, або групу авторів)	Структура	Основні завдання

2. Складіть таблицю «Система ційей і завдань суспільствознавчої освіти учнів початкової школи»

Система ційей і завдань громадянської освіти учнів початкової школи

Цілі і завдання	Автори підручників	Формування цінностей	Реалізація змістової лінії «Людина і світ»	Реалізація змістової лінії «Людина і суспільство»	Формування мотивів учіння та пізнавальних інтересів	Громадянське виховання	Формування дослідницької діяльності	Розвиток мислення
Цілі і завдання	Бібік Н. М., Тагіна А. В., Іванова Г. Ж., Личенко В. Г. 3 Ж.							

3. Зробіть аналіз підручників та програм з методики викладання суспільствознавства з позиції Держстандарту.

Завдання для практичного виконання:

1. Складіть таблицю «Система ційей і завдань екологічної освіти учнів початкової школи і відповідних компетентній вчителів»

Система ційей і завдань природничої освіти учнів початкової школи і відповідних компетентній вчителів

Цілі і завдання	Автори підручників	Формування науково-природничої картини світу	Виховання у процесі вивчення природознавства	Формування мотивів учіння та пізнавальних інтересів	Екологічне виховання	Формування навичок дослідницької діяльності
Цілі і завдання	Гіберт Т., Ірушинська І. В., Личенко В. Г. 3 Ж.					

2. Знайомтеся з робочою навчальною програмою дисципліни.

- Знайтеся з розподілом навчального часу за модулями, темами і видами занять.
- Здійсніть текстову розробку лекції «Зміст природознавчої освіти початкової школи».

Творче завдання. Оберіть тему для усного повідомлення та підготуйте виступ:

- Основні принципи екологічного навчання та виховання.
- Екологічна освіта в країнах Західної Європи і США та в Україні.
- Виховання засобами природи в педагогічній системі К. Д. Ушинського.
- Характеристика екологічного компоненту в технології «Школа успіху і радості» С. Френе.
- Характеристика екологічного компоненту в технології «Космічне антропоцентричне екологічне виховання» М. Монтессорі.
- Педагогічна система В. О. Сухомлинського в екологічному вихованні молодших школярів. Інтерактивні технології екологічного навчання і виховання.

Література:

- Бібік Н. М. Я у світ: Підручник для 3 класу чотирьохрічної школи / Виданнями «Освіта»: 2012. – 180 с.
- Володарська М. О. Усі уроки курсу «Природознавство», 3 клас. – Володарська Х.: Вид-ство «Основа», 2014. – 174, [2] с. – (Серія «Усі уроки в початковій школі»).